

DRUŽINSKI TEDNIK

Leto XVI.

V Ljubljani, 27. julija 1944.

Št. 30 (767)

Pameten gospodar čuva tudi
sosedovo hišo pred ognjem.

Slovenski rek

UREDNIŠTVO in UPRAVA: Ljubljana,
Miklošičeva cesta 14/III. Poštni predal
št. 253. Telefon št. 33-32. — ROKOPISOV
ne vračamo, nefrankiranih dopisov ne
sprejemamo. Za odgovor je treba priložiti
2 liri v znakmah.

NAROČNINA: 1/4 leta 10 lir, 1/2 leta 20 lir,
vse leto 40 lir. Račun poštne hranilnice
v Ljubljani št. 15.393. Naročnino je treba
plačati vnaprej. — Posamezna številka
stane 1 liro, stare številke 2 liri. —
OGLASI po tarifi.

»Sovražnik je napravil nov poizkus, da bi
na poti zločina dosegel spremembo v boju.
Ta atentat je pa kaj slabo v skladu s pro-
pagandno sovražnikovo trditvijo, da je Nem-
čijo praktično že premagal. To je nemški
narod v tem trenutku jasno in točno spoznal.«

»Deutsche Allgemeine Zeitung«

Pričetek pričakovane napada sovražnika v Normandiji

Führerjev glavni stan, 25. jul. DNB.
Vrhovno poveljstvo oboroženih sil tava-
lja:

V Normandiji so pričeli Američani
včeraj po silni topniški pripravi in
stalnih zračnih napadih z močnimi si-
lami z napadom severozahodno od St.
Loja ter jugozahodno od Carentana. V
ogorčenih bojih smo bili sovražnika
odbili z visokimi krvavimi izgubami.
V zgodnjih jutranjih urah današnje-
ga dne so pričele angleške divizije na
področju Caena po najmočnejši topni-
ški in letalski pripravi s svojim tam
pričakovanim napadom. Razvili so se
težki boji, ki stalno naraščajo na silo-
vitosti.

V noči so napadla težka bojna letala
z dobrim uspehom od sovražnika za-
sedene kraje na predmostju, sovražna
zbirališča ter oskrbo. Na morskem po-
dročju zapadno od Bresta je bil po-
škodovan neki sovražni rušilec. Nad
predmostjem in nad zasedenimi zapad-
nimi ozemli je izgubil sovražnik 21
letal.

Na francoskem področju smo pri
očistevalnih podvzetih uničili v boju
75 teroristov.

London nadalje obstreljujemo s tež-
kim masševalnim ognjem.

V Italiji je izvedel nasprotnik vče-
raaj številne kraljeve napade na po-
dročje Pise, vzhodno od Pontedere ter
z močnejšimi silami vzhodno in se-
verovzhodno od Poggibonsia ter se-
verno od Città di Castello. Bil je
povsod odbit z velikimi izgubami. So-
vražnik, ki je v delu severno od Città
di Castello v naše postojanke, je bil v
protinapadu spet vržen nazaj.

Nemški hitri bojni čolni so poško-
dovili pred dalmatinsko obalo neki
britanski torpedni hitri bojni čoln.
Na vzhodu se nadaljuje velika
obrambna bitka med zgorajim Dnje-
strom in Finskim zalivom z narašča-
jočo silovitostjo.

V Galiciji so se izjalovili številni
sovjetški napadi, ki so jih podpirali
oklepniški in borbeni letalci ob žila-
nem odporu naših hrabrih grenadierov.
Oddelki oklepnikov so vržili v okretno
vodenih bojih sovražne napadalne sku-
pine na več mestih nazaj, potem ko
so uničili številne oklepnike. V mest-
nem področju Lvova traja ogorčena
borba še naprej.

Med Bugom in Vislo traja še na-
dalje močan sovražni pritisk. Posadka
Lubliha je nudila ogorčen odpor so-
vražniku, ki je s premočnimi silami
napadal z vseh strani. Severozahodno
od Brest-Litovsk je bilo odstranjenih
v protinapadu več boljševiških pred-
mostij na zahodni obali Bugu. Med
Bialistokom in Grodnom kakor sever-
novzhodno od Kovna so se v hudih
bojih izjalovili vsi prebitalni poskusi
Sovjetov.

Na bojišču od Dvinska do Finskega
zaliva so se zlomili številni sovražni
napadi, ki so bili izvedeni s podporo
oklepnikov in borbenih letal. 56 so-
vražnih oklepnikov je bilo uničenih.
Na nekaterih vodnih mestih so boji
še v teku.

Letalstvo je izvedlo tudi včeraj z
močnimi oddelki borbenih letal nepre-
stane nizke napade s podporo četam
na zemlji ter uničilo pri tem nadalj-
nih 59 sovjetških oklepnikov.

Sovražnik je izgubil v zračnih bit-
kah in z obstreljevanjem profileta-
skega topništva 54 letal.

V noči so bila sovražna zbirališča
čet in pripravljani položaji na po-
dročju Lubliha napadani cili težkih
bojnih letal.

Po dnevnih sunkih sovražnih lovskih
letalcev na jugozahodno nemško po-
dročje je izvedel neki britanski bomb-
niški oddelk ponoči strahovljaj na-
pad na Stuttgart. Nekaj sovražnih le-
tal je odvrnilo razen tega bombe na
Berlin in kraje vzhodne Prusije. Se-
streljenih je bilo 15 sovražnih letal.

Iz vojnih poročil nemškega vrhov-
nega poveljstva v preteklem tednu:

V Normandiji sovražnik v zadnjih
dneh ni dosegel nobenih uspehov. Na-
padal je samo jugovzhodno in južno
od Caena, a si ni pridobil nič novega
ozemlja. Severovzhodno od St. Loja
so razbile naše čete vse sovražnikove
napadalne skupine. V bojih 18. in
19. julija smo v Normandiji uničili
200 sovražnikovih oklepnikov.

Na francoskem področju smo ta te-
den uničili 1066 teroristov.

V Italiji je sovražnik izvedel sko-
raj na vsem bojišču mnogostevilne
posamezne napade, a ni smo v glavn-
nem vse odbili. V zadnjih dneh so
Angloameričani močneje napadli na-
še zaščitnice severno od Livorna, do
posebno ogorčenih bojev je na prišlo
na področju severno od Poggibonsia.
Na obeh odsekih smo sovražnika od-
bili.

Na vzhodnem bojišču so naše čete
tudi v preteklem tednu bile s sovra-
žnikom ogorčene bitke. Posadka Lubli-
ha je junaško odbila vse sovražnikove
napade, na mestnem področju Lvova
se pa bijejo hudi boji. Med Brest-
Litovskim in Grodnom, prav tako pa
tudi severovzhodno od Kovna so se
izjalovili vsi boljševiški napadi.

Izdajalski atentat na Hitlerja

Peščica zarotnikov, ki je stregla Führerju po življenju, je uničena. — Hvaležnost
Nemčije in Evrope Previdnosti, da se podli naklep izdajalcev ni posrečil

Dne 20. julija je Nemčijo in Evropo
zgrozila vest, da je neznatna skupina
nemških izdajalcev pripravila zahr-
ben atentat na Führerja Adolfa Hitlerja.
Toda ta vznemirljiva vest se je že
v prvem poročilu končala s pomirju-
jočo ugotovitvijo: atentat se ni posre-
dil. Adolf Hitler živi in izdajalska
skupina zarotnikov je že odstranjena.

Tako se je zločinski naklep peščice
izdajalcev, ki so hoteli z umorom Füh-
rerja zrušiti odprano moč celokupne-
ga nemškega naroda v njegovi obram-
bi Evrope, spremenil po volji Previd-
nosti iz preklestva v blagoslov, zakaj
nobene dvoma ni, da je postala
Nemčija po 20. juliju še trdnjša in v
svoji volji odločnejša, kakor je bila
pred. Nemški narod zdaj ve, da čuva
nad njim in nad njegovim Führerjem
višja volja, ki ne dovoli, da bi padel
v tistem trenutku, ko je lastni domo-
vini in Evropi potreben bolj kakor
kdaj koli prej. Iz te zavesti pa črpa
tudi novo moč za svoj gigantski boj
in novo vero v svoji zastavljeni končni
cilji. Zato je bomba izdajalcev, vržena
proti Führerju in njegovemu narodu,
odletela nazaj in zadela tiste, ki so jo
vržili, ter z njimi vse, ki so stali za
njimi.

Ves nemški narod se veseli, da je
Previdnost obranila Führerja Nemčijo,
z njim se pa veseli tudi vsa ostala
Evropa z nami Slovenci vred. Zakaj
prav mi se predobro zavedamo, kaj bi
sledilo v trenutku, če bi se bil temni
naklep izdajalcev Nemčije in Evrope
posrečil in bi se bili z njim podli
branki, ki čuvajo našo celino in v
njej našo domovino pred tistimi, ki jo
hočejo zavzeti in jo izročiti na milost
in nemilost barbarizmu azijskemu
boljševizmu. Saj smo Slovenci med li-
stimi narodi v Evropi, ki so že doslej
na lastni koži občutili, kaj pomenita
boljševiški bič in njegova nečloveška
tiranija. Poleg tega pa se Slovenci za-
vedamo, da se Evropa danes bori za
obranitev svoje samostojnosti, svobo-
de, tradicije in vseh tistih stvarnih in
ne stvarnih dobrin, brez katerih tudi
našemu narodu ne bi več bilo ob-
stanka.

Skupaj z nemškim narodom in vse-
mi ostalimi narodi Evrope, ki so zve-
zani z istimi interesi, se zato tudi mi
Slovenci zahvaljujemo Previdnosti, da
je obvarovala Führerja Adolfa Hitlerja
pred naklepom izdajalskih atenta-
torjev. Obenem pa trdno verujemo, da
bo bedela nad njim tudi v bodoče, vse
dokler ne bo do konca dovršil svojega
poslanskega, določenega mu od usode,
ki vodi zgodovinska dogajanja naše ce-
line ter vsega sveta.

Führer živi!

DNB, 20. jul. Na Führerja je bil
izvršen danes atentat z razstrelivom.
Pri tem so bili iz njegove okolice
težko ranjeni: generalni poročnik
Schmundt, polkovnik Brandt in sode-
lavec Berger.

Laže poškodovani so bili: generalni
polkovnik Jodl, generali Korten, Böhle,
Bodenschatz, Heusinger, Scherf in ad-
mirala Voss in von Puttkamer, kapi-
tan bojnega broda Assman in podpol-
kovnik Borgmann.

Führer ni dobil drugih poškodb raz-
en lahkih opeklin in udarcev.

Takoj nato je začel spet delo in
sprejel, kakor je bilo predvideno. Du-
ceja k daljšemu razgovoru.

Kmalu po atentatu je prisel k Füh-
rerju državni maršal.

Hitlerjev govor

Führerjev glavni stan, 21. julija.
DNB, Führer je imel danes ponoči po
nemškem radiu naslednji nagovor na
nemški narod:

»Nemški sonarodnjaki in sonarod-
nikinje! Ne vem, kolikokrat je bil
name nameravan in izvršen atentat.
Če vam danes govorim, potem storim
to predvsem iz dveh razlogov: 1. da
slisite moj glas in veste, da sem sam
nepoškodovan in zdrav. 2. da tudi po-
bliže izveste o zločinu, ki mu ni ena-
kega v nemški zgodovini. Povsem mala
klikla častihlepnih, brezvestnih in isto-
časno zločinskih neumnih častnikov je
kovala zaroto, da bi odstranila mene
in istočasno z mano iztrebila slab
nemškega vojnega vodstva.

Bomba, ki jo je položil polkovnik
grof von Stauffenberg je eksplodirala
2 metra od mene na desni strani.
Težko je poškodovala vrsto mojih dra-
gih sodelavcev: eden je umrl, jaz sam
sem popolnoma nepoškodovan, dobil
sem le par malih prask in opeklin.
Smatram to kot poltrditelj naloge Pre-
vidnosti, da nadalje zasledujem svoj
življenjski cilj, kakor sem to doslej
delal, kajti pred vsem narodom smem
slovesno priznati, da sem imel od
onega dne, ko sem prisel na Wilhelm-
straße, samo eno edino misel, da po

najboljši volji in vesti izpolnjujem
svojo nalogo in da sem, ko mi je po-
stalo jasno, da je vojna neizogibna in
da se ne da več odložiti, poznal prav
za prav samo skrb in delo in da sem
v brezštevilih dnevih in prečutih no-
čeh živel le za svoj narod.

V uri, ko se nahajajo nemške ar-
made v najtežjem boju, se je slično
kakor v Italiji, našla tudi v Nem-
čiji neka povsem majhna skupina, ki
je mislila, da lahko kakor v 1. 1918.
izvede sunek z bodalom v hrbet, ven-
dar so se to pot težko razočarali.

Trditev teh uzurpatorjev, da ne ži-
vim več, se je izkazala v tem trenutku,
ko govorim vam, dragi sonarodnjaki,
za lažnivo. Krog teh uzurpatorjev je
zelo majhen. Nima ničesar skupnega
z nemško oboroženo silo, predvsem pa
ne z nemško vojsko. To je povsem
majhna klikla zločinskih elementov, ki
bo sedaj neusmiljeno iztrebljena.

Zato tudi ukazujem:

1. Noben civilni urad ne sme poslu-
šati povelj z uradnega mesta, ki bi
bilo poslušno tem uzurpatorjem.
2. Nobeno vojaško poveljstvo, no-
ben vodja čete, noben vojak ne sme
ubogati povelj teh uzurpatorjev, na-
sprotno je vsak dolžan, da vsakega
posredovalca ali onega, ki bi sam dal
takšno povelje, takoj aretira ali v slu-
čaju odpora nemudoma uniči.

Da bi končnovoljavno napravil red,
sem imenoval za poveljnika domovins-
ke vojske državnega ministra Himmlerja.
V generalni štab sem poklical
generalnega polkovnika Guderiana, da
bi nadomestil obbolelega šefa general-
nega štaba, ter imenoval za njegovega
pomočnika nekega drugega vojsko-
vodjo, ki se je odlično izkazal na
vzhodnem bojišču.

Na vseh ostalih službenih mestih v
Reichu se ne izpremenijo nič. Prepri-
čan sem, da bomo z odstopom te po-
vsem majhne izdajalske in zarotniške
klikle končno tudi v domovini ustvarili
vzdusje, ki ga rabijo borci na bojišču.
Kajti nemogoče je, da bi stotisočji in
milijoni poštenih mož žrtvovali vse,
medtem ko bi doma neka povsem
majhna klikla častihlepnih usmiljenih
vrednih kreator poizkušala nadaljevati
takšno zadržanje. Tokrat bomo z njimi
tako obravnavali, kakor smo to kot
narodni-socialisti vajeni.

Prepričan sem, da bo vsak pošten
častnik, vsak hraber vojak to v tej
uri razumel.

Kakšna usoda bi doletela Nemčijo,
če bi ta napad danes uspel, si lahko
malokdo predstavlja. Jaz sam se ne
zahvaljujem Previdnosti in mojemu
Stavniku, da me je obdržal, — moje
življenje je le skrb in je le delo za
moj narod — temveč se mi zahva-
ljujem le zato, ker mi je dal možnost,
da smem še nadalje nositi te skrbi in
nadaljevati svoje delo tako dobro, ka-
kor ga lahko zagovarjam pred svojo
vestjo.

Dolžnost vsakega Nemca je, da nai-
še klerkoli nahaja, da se brezobzirno
upre tem elementom, da jih ali takoj
aretira ali pa, če se upirajo, brez na-
daljnega uniči. Dal sem že tozadevna
povelja vsem četam. Ta povelja bodo
slepo izvršena odgovarjajoče poslušno-
sti, ki jo pozna nemška vojska.

Posebno vas moji stari soborci, še
enkrat z veseljem pozdravljam, ker mi
je bilo spet naklonjeno, da sem
ušel usodi, ki za mene samega ne bi
predstavljala nič groznega, pač pa bi
prinesla grozo nemškemu narodu.

V tem vidim namiz Previdnosti, da
moram nadaljevati svoje delo in za
bom zato tudi nadaljeval.

Nagovor maršala Göringa

Führerjev glavni stan, 21. jul. DNB.
Reichsmaršal je naslovil naslednji na-
govor na letalstvo:

»Tovariši letalstva!

Nezaslišano nesramen moriški udar
je izvršil v četrtki proti našemu Füh-
rerju neki polkovnik grof von Stauff-
enberg po nalogu neke usmiljenia
vredne klikle bivših generalov, ki so
morali biti odgnani zaradi njihovega
strahopetnega ter slabega vodstva.
Führer je bil po vsemogočni Previd-
nosti kot po čudežu rešen.

Ti zločinci poizkušajo sedaj kot
uzurpatorji z napačnimi povelji napri-
viti zmesnjava v četah. Zato ukazujem:
Na vsem področju Reicha vodijo po mo-
jem navodilu vse nemško letalstvo ge-
neralni polkovnik Stumpf kot vrhovni
poveljnik letalstva v Reichu. Letalci
se imajo ravnati le po mojih ali ni-
govih ukazih.

Reichsführerja SS Himmlerja mora
vse letalstvo, če on to zahteva, čim
najbolj podpreti. Poleti kurirjev, vse-
eno s kakršnikoli letalom, se smejo
izvesti le z mojim ali njegovim dovo-
ljenjem.

Vse častnike in volake, katere kol-
stoonie in tudi civilne osebe, ki bi

naslopale za te zločine in se vam pri-
blizale, da bi vas pregovorile za nji-
hovo zločinsko delovanje, je treba ta-
kaj aretirati in ustreliti.

Kjer boste vi sami preleteli nalogo,
da iztrebite te izdajalce, morate brez-
obzirno postopati. To so isti obžalo-
vanja vredni tipi, ki so poizkušali iz-
dati in sabotirati bojišče.

Častniki, ki so se udeležili tega zlo-
čina, so se postavili izven svojega na-
roda, izven vojske, izven vsake voja-
ške časti, izven prisrge in zvestobe.
Njihovo uničenje nam bo dalo novih
moči. Njihovemu izdajstvu naproti po-
stavlja letalstvo svojo zapriseženo zve-
stobo in vročo ljubezen do Führerja
ter svojo pripravljenost izvršiti vse za
zmago. Naj živi naš Führer, ki ga je
vsemogočni Bog danes tako vidno bla-
goslovil!

Nagovor velikega admirala Dönitza

Führerjev glavni stan, 21. jul. DNB.
Vrhovni poveljnik vojne mornarice,
veliki admiral Dönitz je naslovil na-
slednji nagovor možem vojne morna-
rice:

»Možje vojne mornarice! Sveta jeza
in brezmislno srd nas prevečata, ko
slušimo o zločinskem udaru, ki bi naj
stal življenje našega ljubljenega Füh-
rerja. Previdnost je hotela drugače,
obvarovala je Führerja in s tem ni
zapustila naše nemške domovine v
njenem usodnem boju.

Neka mala nora generalna klikla,
ki nima ničesar skupnega z našo hra-
bro vojsko, je namerala s strahopet-
no nezvestobo izvršiti ta umor ter
s tem izvršiti izdajo nad Führerjem in
nad nemškim narodom. Kajti ti lopovi
so dñinarji naših sovražnikov, ki jim
služijo z breznačajno strahopetno in
napačno pametjo.

V resnici je njihova neumnost brez-
mejna. Oni mislijo, da bi nas z odstra-
nitvijo Führerja lahko osvobodili na-
šega trdega, toda nespremenljivega
usodnega boja, ter v svojem zaslepien-
em strahu ne vidijo, da bi nas s
svojem zločinskim delanjem vrgli v
grozovito zmedo in nas povsem brez-
brambne izročili našim sovražnikom.
Iztrebljenje našega naroda zaslužnje
naih mož, lakota in brezmejno
ubojstvo bi bile posledice tega zločina.
Naš narod bi doživel neko neizrecno
težko dobo, ki bi bila neprimerno bolj
grozovita in težka, kakor pa je težka
doba, ki nam jo prinaša sedanjí boj.

Mi bomo preprečili delo izdajalcev.
Vojna mornarica stoji zvesto svoji pri-
segi v dokazani zvestobi do Führerja
in je brezpogojno odločena izvršiti
svoje naloge. Vojna mornarica preje-
ma sedaj od mene kot vrhovnega po-
veljnika vojne mornarice ter od last-
nih poveljnikov naloge, ki bodo ome-
mogčila vsako zavezanje z napačnimi
navodili. Ona bo brezobzirno uničila
vsakogar, ki bi se izkazal kot izda-
lalec.

Naj živi naš Führer Adolf Hitler!

Hitlerjevo dnevno povelje

Führerjev glavni stan, 22. jul. DNB.
Führer je naslovil 21. julija na vojsko
naslednje dnevno povelje:

»Votaki oborožene sile! Majhen krog
brezvestnih častnikov je izvedel name
in na štab vojne vodstva moriški
udar, da bi si pridobil državno oblast,
vsled Previdnosti pa se je ta zločin
ponesrečil.

Zaradi takojšnjega odločnega nasto-
pa hrabrih častnikov in vojakov v do-
movini je bila ta izdajalska klikla v
par urah uničena ali prieta. Teza tu-
di nisem drugače pričakoval. Vem, da
se hrabro borite kakor doslej z zgle-
dno poslušnostjo in z zvestim izpolnje-
vanjem dolžnosti, dokler ne bomo
končno kljub vsemu zmagali.

Führerjev glavni stan, 21. jul. 1944.

Adolf Hitler.

Führer dobiva z vseh strani čestitke

Führer dobiva od svojih sodelav-
cev, z vseh krogov nemškega naroda,
od stranke in vojske, prav tako pa
tudi od zastopnikov inozemskih držav
nesteto čestitk za srečno rešitev, ki
mu jo je ob zločinskem atentatu pod-
li zarotnikov naklonila Previdnost.
Spritico tolikih iskrenih čestitk svojih
zvestih, se je Führer vsem zahvalil
z besedami:

»O priliki napada, ki je bil izvršen
proti meni in proti mojim sodelav-
cem, je prišlo iz vseh krogov nemške-
ga naroda, posebno od stranke in
vojske, toliko čestitk in izjav zvesto-
be, da moram po tej poti vsem, ki so
se me te dni posebno spomnili, izreči
svojo in svojih tovarišev najprist-
nejšo zahvalo.« — Adolf Hitler.

Dobrega ni treba skrivati

Komunizem zatrjuje, da je njegov
cilj ustvaritev nove človeške družbe,
iz katere bo zrasel pravičnejši, bolj-
ši in srečnejši svet. Toda izvajanje
njegovih osrečiteljskih teorij v praksi
in prav tako uporabljanje nemoralnih
sredstev za doseg cilja dokazuje, da
je omenjena uvodna trditev komuniz-
ma samo cinična laž, zakaj nobena
ideja, ki hoče v svojem koncem cilju
ustvariti dobro, se za uresničenje svoj-
jih hotenj ne bo posluževala zla. Prav
tako se — niti v sami svoji taktiki
— ne bo posluževala laži, ampak bo
šla v boj za zmago z resnico, s svojo
neprikrito vero, s svojim jasnim in
pogumno priznavanim programom.

Komunizem je doslej še povsod,
kjer se je pojavil in skušal uveljaviti,
segel po najnemoralnejših bojnih
sredstvih. Odpravil se je na osvobodilni
pohod množic z krinko na obrazu
in z lažjo, katere edini namen je bil
prikriti pravo barvo in utajiti končne
namene. Tako tudi pri nas. Nikoli ni
slovenski komunizem nastopil z razvi-
to zastavo in nemaskiranim javnim
programom, najmanj je pa to storil
še v tej vojni. Ko je leta 1941. pričel
svoje »osvobodilne« slovenskega na-
roda, ni povedal, da si predstavlja to
»osvoboditev« v zmagi in uvedbi ko-
munizma, še več, povedal ni niti te-
ga, da je komunizem. Skril se je za
krinko slovenskega nacionalizma, pa-
triotizma, svobodoljubja in demokra-
cije in si skušal s tem pridobiti sim-
patije in sodelovanje vsega slovenskega
ljudstva, ki naj bi mu s sodelova-
njem v OF omogočilo končno zmago
in oblast.

Ce se zamislimo že samo v to edi-
no dejstvo, moramo po vsej človeški
logiki ugotoviti, da komunizem ne
veruje v privlačnost svojih nazorovskih
idej in ne v osrečujočo moč svojega
programa. Zakaj če bi verjel, se mu
ne bi bilo treba skrivati pod krinko
kakor grdi ženski na maskaradi, ki si
ne upa stopiti pred svojega obože-
vanca z razkritim obrazom. Saj je bi-
lo človeštvo v vseh časih in v vseh
položjih vendar najbolj dostopno za
vse, v čemer je le moglo zaslišati to-
kaj boljšeja od obstoječega. Če bi to-
rej bil komunizem le del tiste splošne
človeške sreče, ki jo programska ozna-
nja, bi stopil pred vse narode, in to-
re tudi pred Slovence, odkritega
obrazu in dejal: »To sem in to ho-
čem.« Opustil bi vso lažnivo kamufla-
žo s nacionalizmom, patriotizmom,
svobodoljubjem in demokracijo, pa
tudi s slovanstvom, s samimi stvar-
mi, katere sovražni in jih po svoji re-
snični zmagi zatire.

To, da se je kamufiral, nam na-
sprotno dokazuje, da se je sam od
vsega začetka zavedal, da so sloven-
skemu ljudstvu narodna zavest, pa-
triotizem, svobodoljubje itd. mnogo
dragocenejše in privlačnejše stvari,
kakor je »osrečitev« v praktično iz-
vajanjem komunizmu. Zato se je tudi
zavedal, da v primeru, če bi stopil
pred Slovence z neprikritim komuni-
stičnim obrazom, ne bi osvojil sloven-
skih množic, ampak jih celo ostrasil
in odbil od sebe. Stvar, ki ne le ne
privlači, ampak celo odbija, pa mo-
ra biti prekleto slaba in ničvredna,
predvsem pa nepoštena.

Prav tako se komunizmu ne bi bilo
treba posluževati zla za doseg svoje
zmage, če bi bil cilj njegove stvari
pošten in dober. K nemcu, kar bi
človeka in sploh človeštvo osrečilo,
ga pač ne bi bilo treba siliti proti
njegovi volji z najbrutalnejšim ter-
orjem, najsadističnejšim uničeva-
njem dobrin in grozotnim umori, kar
vse se dogaja povsod, kjer komunizem
zaneti svojo podtalno revolucijo, ka-
kor tudi ne siliti pod grožnjo likvi-
dacije, da vztraja v komunizmu, ko
ta že zavladal in lahko v polni meri
ustvari svoj »raj«, kar se dogaja že
več kot četrto stoletje v SSSR.

Ce bi bil komunizem res osrečitelj
človeštva, potem vsaj tam, kjer je že
neomejen odločevalec o vsem življe-
nju, ne bi potreboval za svojo golo
ohranitev najbolj nečloveškega nasi-
lja, strahovanja, preganjanja in div-
janja po GPU. Potem se tudi ne bi
pojavljali vsak dan proti njemu novi
nasprotniki, kakor so se in se še v
SSSR, in ne bi bilo treba dan za
dnem streljati, vtikati v ječe, odga-
njati v koncentracijska taborišča in
v kazenske kompanije stotisoče ljudi.
Zakaj le norec bi se upiral osrečiv-
l, blagostanju, pravičnosti in drugim
takim dobrinam. In zakaj je moralo
pasti v SSSR na tisoče in tisoče »elo
komunističnih pravkov, ki so vendar
bili prvi bojevnik in zmagovalci v
ruski komunistični revoluciji, torej
neposredni ustvaritelji »komunistič-
nega raja«? Zato ker so se upirali?
Komu in zakaj? Raju, ki so ga ho-
teli?

Ce bi bil komunizem res osrečitelj
človeštva, potem bi bili Stalin in njego-
vi krmeljski mogotci po uresniče-
nju »komunističnega raja« gotovo od-
priji boljševiško SSSR vsemu svetu,
da si jo lahko svobodno ogleda ob
vsakem času in brez nadzorstva kdor
hoče. Čas bi spoznanje raja v njem

samem bila nač najboljša in najsilnejša propaganda za zmago boljševizma po vsej zemeljski krogli. Po svetopisemskem raju, ki ga je izgubilo po krivdi greha Adama in Eve, vendar človeštvo se danes hrepeni po nem, kar resnično obstoji v sami neposredni sedanjosti in naši bližini. Toda v SSSR ni smel četrt stoletja nihče od zunaj, kdor ni bil komunist ali pa iz posebnih potreb in spekulacij poseben gost kremenjske rdeče gospode. Pa še tisti je smel iti samo tja in videti samo tisto, kamor so mu dovolili in kar so mu hoteli pokazati. Zakaj so se bali tujcev? Zato, ker bi bili videli resnico? Potem boljševiška resnica ni dobra in SSSR ni raj.

Če bi bil komunist res osrečitelj človeštva, voditelj sovjetskih ljudstev tudi ne bi bili zapirali meji SSSR pred ostalo Evropo in drugim svetom za svoje državljane. Nasprotno, te meje bi bili odprli, da bi smel vsak boljševik in neboljševik svobodno potovati po neboljševiških državah in videti na lastne oči, kako slabo se godi narodom pod buržojskim bičnem in kako mora biti srečen, da je člen sovjetske družbe v sovjetski SSSR. V resnici so bili člani te boljševiške družbe četrt stoletja jetniki v notranjosti meji SSSR, in če nje so smeli v tuji svet samo sovjetski diplomat, spion in agitator. Pa še nad tem je, kjer koli so bili, noč in dan bedelo oko agentov GPU. Zakaj? Ker so se mogli v Križah bali, da bi se celotna sovjetska izbranci, poslani čez meje z državnimi potnimi dovoljenji, v dotiku z neboljševiškim svetom iznevrili boljševizmu? Če so se tega bali — in upravičeno, zakaj število sovjetskih diplomatov, agentov, vohunov in agitatorjev, ki so v tujini spoznali svojo zablodo in se iznevrili komunizmu, ni bilo neznatno — potem je »komunistični raj« v SSSR slabši kakor buržojski peklo v ostalem svetu.

Da zaključimo! Dobrih namer, če so res dobre, ni treba skrivati pod kamuflačne maske. Osrečitev, ki so res osrečitev, ni treba vsiljevati ljudem s terorjem, požigi in umori. Resničnega raja ni treba zapirati pred očmi tujcev, in resnično zadovoljnim ljudstvu ni treba prepovedovati obiskov pri sosedu, zlasti še, če velja doma prepričanje, da je pri sosedu slabše kakor v lastni hiši. Gibanje, ki je kljub vsemu temu vendarle prisiljeno segati po takih metodah, je slabo gibanje in njegovi pravi cilji so nemožni. Slabo gibanje z nepoštenimi nameni pa ne more nikoli ustvariti nove človeške družbe, iz katere bi mogel zrasti pravičnejši, boljši in srečnejši svet.

Izplačevanje prispevkov pri pokrajinskem vojaškem uradu

Vojaški urad pokojniške uprave (Poljanska cesta 2) bo izplačeval do sedanjosti upravičenim pripadajoče pristojbine po naslednjem redu:

1. Zastavni pokojnino za avgust 1944 aktivnim častnikom, vojaškim uradnikom, podčastnikom in svojem aktivnih vojniških ujetnikov; od 2. do 10. avgusta 1944;

2. preživnino za mesec julij 1944 svojem vojniških ujetnikov rezervne vojske in sicer: od 26. do 31. julija za vse upravičence;

3. podpora za mesec julij 1944 svojem civilnim internirancem, konfinirancem, in sicer: od 2. do 5. avgusta za upravičence iz Ljubljane; od 6. do 10. avgusta za upravičence izven Ljubljane.

Med izplačevanjem podpora se nove prošnje ne bodo reševale niti dalaša pojasnila strankam, temveč šele od 11. avgusta t. l. dalje.

Izplačevanje 1. avgusta odpade, a zaključni se 10. avgusta 1944.

Upravičenci so dolžni predložiti tele listine:

- osebno izkaznico;
- pošto svojega člana iz vojnega ujetništva, internacije oz. konfinacije, pisano aprila 1944; ako te nima, potem potrdilo hišnega lastnika (upravitelja), potrjeno od raionske policijske stražnice (potrdilo občinskega urada za one izven Ljubljane) da se tisti član družine še ni povrnil domov;

Kdor izmed upravičencev ne more priti osebno lahko pooblasti pisмено kakšno zanesljivo osebo (oni izven Ljubljane n. pr. ge. župana, tajnika, uradnike prebrane), katerim naj izroči tudi vse, kar je pod a) in b) označeno.

Ako občinski organ želi dvigniti pristojbine prejemka za vse, ali več upravičencev iz občine, se lahko za vse teke člana, nahajajoče se v vojnem ujetništvu, internaciji ali konfinaciji, ki se ne niso javili s pošto, napravi skupen seznam, potrjen od župana in tajnika s pripombo, da se tisti še niso vrnili domov.

Vojaški urad bo denar izdal edino proti predložitvi navedenih dokumentov.

Družinam interniranih, konfiniranih ali priprtilih razvrščenih in nerazvrščenih uslužbencev države, pokrajine ali drugih javnih in pomožnih ustanov, ne pripada niti preživnina niti solah kakšna podpora pri tukajšnjem uradu.

— Pokrajinski urad.

Glavni delavec in prvi borec v hišni protiletalski zaščiti je hišni starešina.

Zato je potrebno, da mu stalnovalci in ljudje, ki bodo iskali zaščite v njegovem delokrogu to tudi priznajo in se podreajo njegovim odredbam.

Da si hišni starešina pridobi to priznanje, mora s svojim delom in iniciativnostjo pri urejanju zaklonišča in izvrševanju odredb protiletalske zaščite pokazati svojo poštvalnost.

General Rösener na obisku pri domobranskem bataljonu na Dolenjskem

Domobranci so prejeli za svojo hrabrost, ki so jo pokazali v boju s komunisti, odklikovanja in bili povišani

Komunističnim skupinam na Dolenjskem sta v zadnjem času prizadevala posebno občutno izgubo domobranskega bataljona, ki ju vodila stotnik Dušan Meničanin in major Križ. S svojimi prodornimi sunki v jedra komunističnih tola sta ta dva domobranska bataljona kmalu postala strah banditov. Ljudje so tema dvema bataljonoma posebno hvaležni, saj sta že z več kraljev na Dolenjskem za zmerom pregnala razbojstvo.

Te dni je hrabre domobrancelje, ki so se posebno odklikovali v boju, počastil s svojim obiskom sam general Rösener. Prispel je v spremstvu svojih štabnih častnikov, poveljnika slovenskega domobranskega Krenerja in zveznega častnika podpolkovnika Balkeja.

General Rösener je obiskal domobrancelje v nekom položaju na Dolenjskem. Domobranci so visokega gosta pričakovali strumno razporejeni skupaj z nemškimi vojniki. Ko je general Rösener prispel, mu je najprej poročil stotnik Schumacher, nato pa major Križ. General Rösener je potem v spremstvu podpolkovnika Krenerja, podpolkovnika Balkeja in stotnika Schumachera obšel strumno stoeče domobrancelje in jih pozdravil z besedami:

»Slovenski tovariši! Dne 20. aprila tega leta ste v Ljubljani in na ostalih postojankah prisegli, da se boste ob strani nemškega vojskega borili proti banditom na svoji zemlji. Vem, da so vas zato mnogi zasvovali, mnogi so vas tudi prezirali. Toda vi ste vztrajali na svojih mestih in se držali dane prisege. Zato tudi vem, da se na vas tu lahko zanesem. Iz tega razloga nameravam sedaj tudi povišati nekatere domobrancelje v višje čine ter jih podeliti hrabrostna odklikovanja za neustrašno zadržanje v borbi proti banditom. To na naj bo samo začasno priznanje. Ko bo ta vojna končana in bo svet napolnjen mir, vam bom pa dal vse to, kar sem vam svoičasno obljubil.

Marsikateremu od vas so banditi iz gozdov pobili očeta ali mater, brata ali sestro. Tega se vedno zavedate in imete stalno pred očmi, da je to krivico treba maščevati in do temelja iztrebiti banditstvo.

Od vas, domobranci, pa za dosego tega cilja zahtevam brezpozorno poslušnost in disciplino.

Govor generala Rösenerja, ki ga je sprotil prevladal podpolkovnik Krener, so domobranci sprejeli z velikim navdušenjem. Nato so stopili pred generala višji domobranski naredniki Stanko Babič in domobranci: Zupančič, Krnić in Križ. Višjega domobranskega narednika Stanka Babiča je general Rösener povišal v čin domobranskega poročnika ostale tri domobrancelje pa za domobranske podnadornike. Vsakemu je general Rösener posebej čestital in ga pohvalil za doseganje vestno izpolnjevanje vseh domobranskih dolžnosti.

Po tem povišanju je general odklikoval še več domobranceljev iz drugih udarnih bataljonov, ki so se v boju s komunističnimi tolpami posebno izkazali. Vojni križ za zasluge II. stopnje je pripel na prvi stotniku Dušanu Meničaninu in nadporočniku Furlanu. Nato je prejel od generala Rösenerja hrabrostno odklikovanje še 108 drugih domobranceljev. To odklikovanje je general pripel na prvi tudi stotniku Schumacherju in nemškima vojakoma Schneiderju in Pfeiferju.

Po končani razdelitvi odklikovanj je spregovoril g. podpolkovnik Krener. Dejal je:

»Domobranci! Danes se je zgodilo prvič odklikovanje slovenskega domobranstva, da ste bili odklikovani za svojo hrabrost v boju z banditi. Prejeli tudi prva visoka nemška odklikovanja ter tudi napredovali v višje čine. V tem trenutku gleda na vas z zadovoljstvom in veseljem ves slovenski narod, ki nas podpira v borbi proti

banditom. Ponosen je na vas, ker gleda v vas poroke za skorajšnje dokončanje uničenja banditov na naši zemlji in zagotovitev srečne dobe miru, ko se bo svet blagostanje vračalo v naše domove.

Zahvaljujem se vam za ves trud in hrabrost ter vas naprošam in od vas tudi zahtevam, da ostanete poslušni in disciplinirani tudi v bodoče.

V tem trenutku pa imam za svojo posebno dolžnost, da se zahvalim gospodu SS-Gruppenführerju za ves njegov trud, njegovo dobro voljo in sploh za vse, kar je do sedaj storil za domobrancelje in za slovenski narod. Vedeli namreč moramo, da brez njega slovensko domobranstvo ne bi bilo to, ker je danes in ne bi moglo tako uspešno uničevati komunističnih krvočlovkov na naši zemlji. V svojem lastnem imenu in v imenu slovenskega domobranstva ga naprošam, naj bo tolažba zahvale vsega slovenskega domobranstva na najvišjih mestih z vso naklonjenostjo, kakere je bilo do sedaj deležno in za prva visoka odklikovanja, ki so bila danes podeljena našemu domobranstvu. Gospoda SS-Gruppenführerja tudi naprošam, naj ohrani svojo naklonjenost slovenskemu domobranstvu in slovenskemu narodu še v bodoče, da bo največji sovražnik našega naroda, krvavo komunistično banditstvo, na naši zemlji dokončno zatrto in uničeno.

Za izvajanja g. podpolkovnika Krenerja se je gospod SS-Gruppenführer zahvalil ter mu je obljubil vso naklonjenost in podporo slovenskemu domobranstvu še za v bodoče.

Gospod SS-Gruppenführer je zatem ostal še dalje časa med domobranci in častniki, domobranci in nemškimi vojniki, se z njimi pristrčno in priateljsko pogovarjal ter se zanimal predvsem za potoke zadnjih uspešnih bojev s tolovaji. Navdušeno pozdravljen od celotne posadke se je nato vrnil na svoje službeno mesto.

Führerjev odlok o totalnem posegu v vojno

Vojski in oborožitveni sili se ne sme odtegniti nobena moč. — Državni minister dr. Göbbels imenovan za »opolnomočenca za totalni poseg v vojno«

Führerjev glavni stan, 25. jul. DNB. Führer je izdal dne 25. julija 1944 za področje Velikoneškega Rajha in odzvojavajoče za priključena in zasedena področja odlok o totalnem posegu v vojno, katerega najbitvenejše določbe so, kakor sledi:

»Vojni položaj sili k popolnemu izpraznjenju vseh sil za vojsko in oborožitve. Zato odrejam:

1. Predsednik ministrskega sveta za obrambo Rajha Reichsmarschal Hermann Göring mora prilagoditi v vsakem pogledu celokupno javno življenje zahtevkom totalnega vojnega vodstva. Za izvedbo te naloge mi bo pred-

lagal opolnomočenca za totalni poseg v vojno. Ta bo moral skrbeti za to, da bodo vse javne naprave prilagojene namenom totalne vojne in da ne bo vojski in oborožitveni sili odtegnjena nobena sila. On mora nadzorovati celokupen državni stroj, vključno državne železnice, državno pošto in vse javne ustanove, naprave in podjetja s ciljem, da se dobi čim večje število sil za vojsko in oborožitve z racionalnim nameščenjem sredstev in ljudi, z ukinitvijo ali omejitvijo manj vajinvalnih nalog in s poenostavitvijo organizacije in prakse. V ta namen lahko zahteva od najvišjih državnih oblastov informacije ter jim podeljuje

navodila. Vsi upravni odloki, ki jih bodo izdale pristojne najvišje oblasti bodo izšli v sporazumu z državnim ministrom in šefom »Reichskanzlei« vodjo stranke pisarne in generalnim opolnomočenem za državno upravo.

II. Vodja stranke pisarne bo podpiral od mene odredene ukrepe s podporo stranke na podlagi njemu podeljenih opolnomočitev.

Na podlagi tega odloka je Führer imenoval na predlog predsednika ministrskega sveta za državno obrambo Reichsmarschalla Hermana Göringa, državnega ministra dr. Göbbelsa za opolnomočenca za totalni poseg v vojno.

Izdajalske zarotnike so prijeli 6 ur po atentatu

Zarotniško kličko so sestavljali odstavljeni generali, ki niso bili v nobeni zvezi z aktivnim častniškim zborom

Berlin, 22. julija. Uradno je bilo v Berlinu objavljeno, da je potek zarote od trenutka atentata pa do aretacijskih zarotnikov trajal 6 ur. Poizkus mahnite zarotniške kličke, da bi se po lastni oblasti v državi, je bilo mogoče zadušiti v kalji brez koncentracije čet, ne da bi stekla kapilja krvi razen one zarotnikov.

Nemški častniški zbor stoji, zvest svojim prisegi strnjeno za Führerjem Adolfom Hitlerjem. To je prevladujoči vtis, ki se dobi v vseh vojaških krogih Reicha. Iz teh krogov se so izvedele tudi omembe vredne podrobnosti o poizkusu zarotniške kličke, ki se je hotela polastiti oblasti v Nemčiji z atentatom na Führerja in njegov najbližji vojaški štab sodelavcev. Po sklepu teh zarotnikov je delal predvčerajšnjim popoldne ustreljeni 37-letni Claus grof von Stauffenberg, ki je sam izvedel atentat na ta način, da je položil temporarno bombo v neposredno bližino Führerja kot posrednik mahnite oblasti želje kličke, katere očeno zvezo z neko sovražno silo je bilo mogoče dokazati z najdenimi dokumenti in drugim dokaznim materialom. Pri zasliševanju glavnih udeležencev malo pred njihovo ustrelitvijo je bilo to delstvo ugotovljeno z obširnimi izjavami prizadetih.

Zarotniško kličko so sestavljali odstavljeni generali, ki so se združili s neščitno častnikov na važnih mestih vojske in ki so veljali za inspiratorje vsega podviga. Ti, ki niso imeli več nikakih funkcij ter že nekaj let pred izbruhom vojne niso igrali niti najmanjše vloge v nemški vojski, so bili oni, ki so stonili s sovražno silo pred nedavnim časom v sliki.

Dejstvo, da nima nemška oborožena sila nobene zveze z atentatom oziroma zaroto je razvidno tudi iz tega, da ni imel noben udeleženec stika z bojiščem, še manj pa da bi bil sam na bojišču, oziroma da bi bil pred kratkim na bojišču. Na to kažejo nemški aktivni vojniki kakor tudi poveljniki vseh rezervnih oddelkov. Z vseh bojišč z vzhoda in zahoda severa in juga smo dobili množično dnevna povelja vrhovnih poveljnikov, poveljnikov, komandirjev kakor tudi šefov ostalih vojaških enot, v kateri se zrcali najmočnejša zvestoba k Adolfu Hitlerju istojasno s prepričanjem, da je bojišče najboljši porok za nezmotnost boja in za končni in zmagovalni konec na vseh bojiščih. Istojasno na čestitajo Führerju, ki rešitvi in v veselje pozdravljajo, da je poslanec Heinrich Himmlerjem na čelo vojski v Nemčiji mož katerega vojaške organizacijske sposobnosti so se poka-

zale pri osnovanju orožja SS. V tej zvezi je tudi zanimivo, kaj so izjavili odgovorni nemški častniki, ki so bili v oddelkih urah na svojih službenih mestih. Zarotniška klička je postala preko nekega obveščevalnega aparata, ki jim je bil na razpolago po posredovanju nekega soudeležnega častnika, izdati povelja drugim službenim mestom v domovini in na bojišču, ki so jih na vsa službena mesta zaradi njihove tendence takoj spoznala za zarotniška ter jih niso izpolnila. Nikjer niso prejemniki niti za minuto dvomili, da gre za zaroto.

Da ima zarotniška klička v posesti neka sredstva za obveščanje, je bil povod Führerjeve izjave v njegovem govoru v noči na petek. On kot vrhovni poveljnik poveljnika letalskega vojnega mornarice državni maršal Göring in veliki admiral Dönitz, ki sta takoj prihitela k njemu niso imeli v trenutku podajanja izjav oziroma dnevnih povelj v rokah še nobenih podrobnih poročil, kako je prišla klička do obveščevalnih sredstev, niti niso vedeli, kako dolgo se bo klička teh sredstev še lahko posluževala. Njihovi ukrepi, ki so bili brez njihove vednosti v času njihovih govorov z nastalimi dogodki že prete izvršeni, so imeli namen, da bi onemogočili, da bi prejemniki imeli dana zarotniška povelja in ukaze za pristne. Povsod na poveljniških mestih pa do najbolj oddaljenih bojiščnih postojank so čuli Führerjev glas in glas njegovih vrhovnih poveljnikov kot odrešilno dejstvo, ki je potrdilo njihovo zadržanje in ravnanje.

Führer je imel skupno s državnim maršal Göringom, ministroma Himmlerjem in dr. Göbbelsom generalfeldmarschal Keitlom in veliki admiralom Dönitzom neposredno po atentatu osebno odločitev za vsako fazo nadaljnjih dogodkov čvrsto v rokah.

General Korten in Brandt umrla zaradi poškodb

Berlin, 24. julija. Šef generalnega štaba letalskega generalni polkovnik Günter Korten ter prvi generalštabni častnik v operativnem oddelku generalnega štaba vojske generalni major Heinz Brandt, sta podlegla poškodbam, ki sta jih dobila ob priliki napada na Führerja. Kakor je bilo že javljeno, je umrl že takoj na dan atentata težko ranjeni sodelavec Heinrich Berger.

Nemški pozdrav tudi v vojski

Führerjev glavni stan, 24. jul. Reichsmaršal velikonemškega Reicha je kot po činu najstarejši častnik nemške vojske istojasno v imenu generalfeldmarschala Keitla in velikega admirala Dönitza javil Führerju, da so zaprosili vsi deli vojske ob priliki njegove rešitve, da bi smeli uvesti v vojski nemški pozdrav kot znak nezlomljive zvestobe do Führerja ter naložile povezanosti med vojsko in stranko.

Führer je ugodil želji vojske ter je dal svojo potrditev.

S takojšnjim učinkom slova sedaj v veljavo namesto pozdrava s položajno desne roke na pokrivalo, pozdrav z nemškimi pozdravom.

Stabsleiter Sündermann o dogodkih 20. julija

Berlin, 22. julija. Zastopnik načelnika nemškega novinarstva Stabsleiter Sündermann je podal danes v avtorizirani obliki poročevalcem inozemskega časopisa v Berlinu daljšo izjavo o dogodkih 20. julija in obenem stališče Nemčije in njenega vodstva do njih. Sündermann je izjavil, da je atentat na Hitlerja vsekako dramatičen. Ne dramatičen pa so v zvezi s tem vsi poskusi tako zvanih generalov-nucevcev, ki jih je sovražna časopise že davno napovedovali. Te lahko označimo le za žalostne in smešne komedije. Sündermann je izjavil s poudarkom, da ni prišlo pri tem do nobenega gibanja, ki bi se razširilo po vsej državi, temveč je vse skupaj osamljeno dejanje neke manjše skupine.

V zvezi s soudeležence je opozoril Sündermann na generalnega polkovnika Becka, ki igra že več let glavno vlogo v pucih, ki so ga sovražniki že davno napovedovali in katerega ime je bilo v zvezi s tem večkrat imenovano. Beck ne živi več. O izvoru in zvezi z neko sovražno silo pa je podal že mnogo dokazov.

Pri presoji zločina je treba ugotoviti, da so nemški nasprotniki na to karlo mnogo stavili, da pa je bila v nekaj urah uničena. Naravnost smešno je misliti na kaj drugega, kakor na narodnosocialistično Nemčijo. Nobene zveze ni med pustolovci in narodom. Sündermann je izrečno poudaril, da bo nemško vojni vodstvo sedaj, ko so bili končnovoljavno uničeni in odstranjeni vsi motilni elementi, le še močnejše.

Kar pa zadeva govore, ki so se zvrstili v noči na petek, lahko trdim, da so izhajali iz misli, da je nekaj oseb poizkusilo izdati povelja, ki bi lahko povzročila zmešnjave. Ugotovilo pa se je, da ta povelja niso bila izvršena. S tem v zvezi ni bil potreben ukrep, ki so ga omenili govorniki.

Dogodki 20. julija bodo imeli za posledico očistevalno akcijo, ker se je

majhni krog saboterjev že sam izdal. Javno je, da so bila nemška vojni prizadevanja zaradi takih elementov na centralnih mestih ovirana. Zato bo imelo nemško vodstvo z odstranitvijo teh elementov prednosti in se bodo nemška vojni prizadevanja aktivirala.

Posameznosti o poteku dogodkov sedaj še ni mogoče objaviti. V vsakem primeru pa spada poskus reakcionarne klike že v preteklost ter ga lahko imamo za zaključeno epizodo. V prihodnjih dneh, ko bo preiskava zaključena, bo podano poročilo v vseh podrobnostih.

Zanimiva občna zbora »Malega gospodarja« in »Žegoze«

Obe organizaciji sta bili zelo delovni in sta dosegli lep gmeten uspeh

V nedeljo 23. julija sta imeli v poslovnih prostorih na Galusovem nabrežju 33. svoja občna zbora gospodarski organizaciji »Mali gospodar« in »Žegoze«. Občni zbor društva »Mali gospodar« je otvoril predsednik Grabner. Njegovo poročilo nas je seznanilo z zanimivimi številkami, ki kažejo, kako smotno je društvo delovalo.

Društvo »Mali gospodar« je imelo ob ustanovitvi pred devetimi leti le 400 članov, leta 1942. je število članov že naraslo na 3500, danes jih ima pa še zmerom 3289. Glavna skrb društva je, da izvežba svoje člane o umni reji malih živali. Društvo je priredilo tudi štiri tečaje, in sicer o perutinarstvu, reji kunccev, koz in golobov. V bodoče ima v načrtu zlasti tečaje za rejo prašičev, za umno izrabo volne angorskih zajcev, kozuhovine in usnja. Prav tako bo društvo tudi ustanovilo veterinarsko postajo za obolenje živali svojih članov.

Tudi občni zbor združbe »Žegoze« je dal lep pregled njenega dela. To poslovno leto so v prodajalni »Žegoze« prodali 312.000 kg krmil za živali v vrednosti 1.400.000 lir. Krmila je prejelo 3889 članov. Predlajca je spredla 1250 kil angorske in ovčje volne, strojarja je ustrojila 5520 kozice. Novi močnejši mlin, ki so ga letos uredili, je zmlel 41.800 kil kosti, domačega in divjega kostanja, toninamburja in pomarančnih lupin. Sušilnica je nasušila 9000 kil divjega kostanja. V valilnici »Žegoze« se je izvalilo doslej že več ko 7000 piščancev, rači, puri in gosti. V preteklem letu je oskrbela zadržega svojim članom 140 prašičkov.

Na obeh občnih zborih so izvolili star odbor, le izpadle člane so nadomestili novi. Odbor bo tudi v naprej gledal, da bodo imeli člani društva od reje malih živali čim večjo korist. Tudi naprej bodo člani pri društvu deležni strokovnih nasvetov, združba bo pa ravno tako skušala članom tudi v bodoče pomagati pri nabavi cenejših krmil in pri predelavi volne in kozice.

Uprava policije je po svojih organih ugotovila, da za hvala v gostilne mladina, ki se ni dopolnila 18 let in se vda v pijačevanje. Policija opozarja gostilničarje, da obstoje veljavni zakonski predpisi, po katerih osebam izpod 18 let ne smejo dajati alkoholnih pijač. Lastniki gostiln naj se v lastno korist lehi predpisi drž. Mladina, ki se ni dopolnila 18. leto, sme zabavati le v družbi staršev ali odraslih sorodnikov.

Z mestnimi reševalnimi avtomobili sme mestna reševalna postaja odsej zaradi tehničnih ovir prepelavati samo one bolnike za katere zdravnik na lastno kazensko odgovornost v napolni podpisu pripombe, da je bolnik v smrtni nevarnosti in je nujno potreben prevoz. Bolniki naj se zato odsej po možnosti prevažajo z zasebnimi vozovi ali pa s cestno železnico. Samo bolniki z nalezljivimi boleznimi se bodo še odsej lahko prevažali z reševalnim vozom na konisko vprego. Otroke naj prinese starši v bolnišnico.

Preved opozarja, da izdaja dovolilnice za prevoz poljskih pridelkov preko bloka v Ljubljano, za posebnike, ki imajo svoje nlive izven bloka, mestni gospodarski urad v Beethovnovi ulici št. 7. Kontrolni organ na bloku bo odzvel posebnikom dovolilnice pri prvem prevozu, jo hranil pri sebi in pri vsakem naslednjem prevozu vpisal uvoženo količino pridelkov. Ko bo dovolilnica izrabljena, jo bo predložil Prevodu. Novi trg 4.

Zaradi nediscipliniranosti kolezarjev, ki se kljub ponovnemu opozorilu policije ne ravnaajo po cestno-policijskih predpisih, policija ponovno določa cestno-policijski red, ki ga vsak kolezar mora poznati in se po njegovih pravih ravnanj. Predvsem ne smejo kolezarji drveti po ulicah ne smejo se voziti tako, da imajo proste roke in se ne smejo obesati na druga vozila. Na koleso smejo voziti samo otroke izpod sedmih let, starejših pa ne smejo voziti. Voziti morajo zmerom ob skrajnem desnem robu ceste, prehitavajo naj vse vozila levo, tramvaj na desno. Na ovinkih in križiščih ne smejo prehitavati, prav tako ni dovoljeno prehitovati stoječih tramvaj. Kolezarji ne smejo voziti vstric, prav tako ne smejo jemati na kolo torovor, ki jih ovirajo pri vožnji. Posebno previdno morajo voziti ob alarmu. Kolezarji, ki se ne bodo ravnali po gornjih navodilih, bodo najstrožje kaznovani.

Protiletalska zaščita v Beogradu je nabavila zadostno količino kisika za zaklonišča. Ta kisik bo služil za pripravo, če bodo zaradi bombardiranja poškodovane ventilacijske naprave, ali če bi bilo zaklonišče zasuto.

Osebnosti

UMRLI SO:

V Ljubljani: Zora Smoletova, učiteljica; Kristina Zajcova, posetnica; Franciska Furlanova; Zofija Pirčeva; Pepa Rajdova; Milan Kubičnik; Anica Čopčeva; Ivan Tešar; Helena Koprivčeva; Jože Napast, višji domobranski narednik; Elizabeta Ivanova.

Nase sežalje!

Lísteek „Družinskega tednika“

ČAROVNIŠKI NAPOJI
STARIH ČASOV

Alkimija se je rodila iz čarovništva, kemija pa iz alkimije. Iz čarovništva so se razvile tudi mnoge druge znanosti, zlasti zdravilstvo, ki je bilo v najstarejših časih posel čarovnikov in pozneje posredno tudi v zvezi z alkimijo, kakor je po zdravilih dandanes s kemijo. V vseh, tudi najstarejših časih, so namreč igrali razni skrivnostni napoji veliko vlogo na vseh teh in mnogih drugih področjih.

Nikogar ni mogoče prisiliti, da bi nekoga ljubil, toda vedno so se ljudje trudili, da bi iznajeli sredstva, ki bi to zmogla. V ta namen so si izmislili razne čarovnije in zlasti ljubezenske napoje. Pijače, ki naj bi zbujale ljubezen, so bile sestavljene iz vseh mogočih in nemogočih stvari. Nekatere so morale vsebovati kaj netopirjev, pa tudi človeško kri, slino, pot, zdrobljene lase, rastlinske strupe, dražila za živce itd. Iz česa je bila pripravljena znamenita staroveška „filtra“, ki jo tolikokrat omenja grška in druga stara literatura, pa dandanes sploh več ne vemo. Često so bile take pijače tudi nevarne, in pripravljali so jih resnični varilci strupov. Zato je bilo izdelovanje in razpečevanje ljubezenskih napojev v starih časih prepovedano, ponekod celo pod smrtno kaznijo. Pruska zakonodaja je določala še v 18. stoletju stroge kazni za take preplopke. Mnogi čarovniki, zlasti mnoge čaravnice, so pa zatrjevali, da znajo pripravljati tudi napoje, ki ne zbujajo ljubezni, ampak sovraštvo. Tudi ti napoji so navadno vsebovali strup.

Način zastrupljanja

Iz starih poročil vemo, da so imeli stari Babilonci že okoli 2500 let pr. Kr. boginjo Gulo, ki so ji pravili »Gula Grozna«, in je veljala za zaščitnico varilec strupov in zastrupilcev. Da rdečji strupov in zastrupilcev. Da so si Babilonci ustvarili to boginjo, so pač morali imeti potrebne vzroke za to. Na vsak način je bila pa znanost zastrupljanja v starih časih predmet študija množestvenih ljudi. Nobeno čudo potem ni, da so nekateri taki znanstveniki dosegli neverjetno spretnost. Rimski cesar Kaligula je imel na svoj dvoru celo zbirko najrazličnejših strupov, katere je potem uporabljal po prikladnosti glede tistega, katerega je hotel spraviti s sveta.

Pergamski kralj Atal III. si je dal urediti poseben vrt, na katerem je gojil same strupene rastline in skušal po vseh pravih umega vzrejanja povečati ne le količino, ampak tudi učinkovitost njihovih strup vsebujočih snovi. Vse kaže, da je imel veliko potrebo po različnih in učinkovitih strupih. Takrat so strokovnjaki poznali tudi posebne strupene dežele, to je pokrajine, v katerih so uspevale različne strupene rastline. Med takimi strupenimi deželami je bila posebno znana Kolhida ob Pontu (Crnem morju), od kod je bila doma Jazonova žena Medea (Argonavti). Skoraj nič manj »slavna« ni bila v tem oziru Tesalija, katere strupe so strokovnjaki visoko cenili in jih drago plačevali.

Strupe so dajali zastrupilci ljudem na vse mogoče načine in s časom je postala ta znanost resnična sumetnost. Najspretnejši zastrupilci so se tedaj tudi varovali, da niso vmešavali strupov v jedi, ker bi bili na ta način lahko prehitro odkriti. Izbirali so si druge ugodne prilike. Poseb-

no so cenili vničavanje strupov v telo skozi kožo, kar je učinkovalo sicer počasneje, a zato manj vidno. V ta namen so zastrupljali čevlje, rokavice, obleke itd. Sam cesar Oton III. je bil baže zastrupljen s pomočjo s trupom prepojenih rokavic. Dalje so izdelovali tudi mila, ki so vsebovala strup, posebno arzenik. Leta 1723, so nasprotniki hoteli zastrupiti vojvodo Holsteinskega z zastrupljeno lasuljo, toda namera je prišla pravočasno na dan in glavni nasprotnik vojvode je moral sam nataktni na svojo glavo lasuljo in je od zastrupitve tudi res umrl.

Zastrupljevalni strokovnjaki

V času renesanse so sklepali posebni zastrupljevalci sijajne in dobičkonosne kupčije. Za visoke nagrade, katere so terjali in prejeli, so pa morali pokazati tudi res vso svojo peklensko spretnost. Moški, ki se je leta 1543, ponudil beneški republiki, da za 500 dukatov zastrupi turškega sultana in za 100 papeža, je moral biti zares zastrupilc izrednih sposobnosti. Za denar pa so on in drugi zastruplje-

Vzemite
za ledvične bolezni
URIDON čaj
Dobite ga v lekarnah

valec spravljali na drugi svet seveda tudi manj znamenite osebnosti. Tarifa se je pri tem ravnala po pomembnosti žrtve.

Vselej pa tako delo ni uspelo. Katarina Sforza je poslala nekemu s kugo okuženo pismo, ki ni učinkovalo. Tudi zastrupljeni denar ni imel dosti učinka. Precej nevarnejša je bila metoda zastrupljanja knjig. V ta namen so zastrupili spodnje robove knjige. Clovek, ki si je pri branju obračal liste s posiljenimi prsti, se je kaj lahko res zastrupil. Znanost so bile pa tudi zastrupitve z zastrupljenimi žlicami, no-

žji, vilicami itd. Zato so previdni ljudje v tistih časih nosili s seboj, kadar so bili povabljeni na pojedino, vedno po nekaj učinkovitih protistrupov.

Rdeča tinktura

Rdeča tinktura ni bila strup in njen namen tudi ni bil povzročati zlo, ampak nasprotno: srečo in bogastvo — zlato. Samó da ni storila tistega, kar so ljudje od nje pričakovali. Napravljali so jo iz zlatih lističev in drugih kovinskih primesti kot tekočino, jo izparivali in končno nje trdno usedlino talili. S tem so hoteli doseči »rast zlata«, in sicer na ta način, da bi se poleg pravega zlata v tinkturi vsebovane kovine še same spremenile v pristno zlato. Natančni proces je bil seveda mnogo bolj zamotan, kakor je mogoče tu opisati, in skoraj vsak alkimist je imel svoj recept, kako bi bilo mogoče pridobivati zlato.

Uspeh pa navidezno ni zostal, a žal le navidezno. Pri mešanju, taljenju in varjenju so se neizlahne kovine, kakor baker, cink, cin itd., združile s pravim zlatom, katerega je bilo v tinkturi največ, in kos drage kovine se je povečal, a bil ni več čist, čeprav je blestel v vsem zlatem sijaju. Toda lahkoverni tega niso hoteli verjeti. Bili so prepričani, da je tisto, kar je nastalo, res pravo zlato, ki je »zraslo«. Zakaj z raztopitvijo je zlato razpadlo v »zlato seme«, ki je bilo sposobno rasti in se množiti kakor seme rastlin.

Počasi so pa tudi lahkoverni morali spoznati, da zlato nima »semena« in zato tudi ne more »kaliti« in »rasiti«. Velika upanja so se izpremenila v grenka razočaranja. Rdeča tinktura pa kljub temu še ni izgubila svoje veljave. Skušali so jo uporabljati kot čarodejen napoj, ki naj bi povzročil, da bi se stari pomladili, bolniki pa ozdraveli. Kakor prej ljudje, ki so hoteli s pomočjo rdeče tinkture postati bogati, tako so potem segali po njej stari, ki bi bili spet radi postali mladeniči. Toda rdeča tinktura je nazadnje tudi nje razočarala in njeni izdelovalci so izgubili vir sijajnega zaslužka.

Die Post, Monakovo

Življenje gre dalje

Napisala Edda Maronova

»Če le človek ne bi bil venomer tako utrujen!« si je mislila Marga, ko je sedela v čakalnici nekega slavnega profesorja. »Sicer so pa drugi pacienti poleg mene tudi videli utrujenosti,« je potem dalje razmišljala. Če bi bili zdravi, prav gotovo ne bi prišli k zdravniku, posebno ne k tako drage-mu. Sicer tudi jaz nimam denarja, a naposled hočem le vedeti, kaj mi prav za prav je; hujšam, utrujena sem, nimam veselja do dela. Da bi le ne bila na pljuhtih bolna,« je končala Marga svoje premišljevanje.

Naposled so se vrata v ordinacijo odprla. Nekaj gospod je bil neskončno dolgo pri profesorju. Marga je hotela profesorja grdo pogledati, a ji ni uspelo. Njen ozeč, droben obrazek s svetlimi, mehкими lasmi, skoraj ni mogel biti drugačen, kot prijazen. Tedaj šele je Marga opazila, da je profesor obstal med vrati in jo začudeno, da prestrašeno motri. Margi se je zdajel profesor zasmilil. Bogve, zakaj jo tako prestrašeno gleda? Marga se mu je nehote nekoliko nasmehnila. A profesor jo je še zmerom motril. Potem jo je povabil v ordinacijo in Marga je šla, da jo je, tudi medtem ko je stopala k njegovi mizi, opazoval.

Profesor jo je natanko pregledal, potem pa dejal:

»Pljuča imate zdrava. A nevarnost za jetiko vseeno obstoji. Slabokrvni ste namreč. Potrebujete dobre hrane, počitka in miru. Kaj pa ste po pljuhtih?«

»Študiram kemijo in se preživljam s tem, da poučujem otroke,« mu je odgovorila Marga.

Profesor ji je dal še nekaj navodil za zdravljenje, potem jo je pa odslovil.

Ko je Marga čez nekaj minut potem stopila iz profesorjeve ordinacije in odhitela po stopnicah navzdol, je prihitel za njo profesor, pri katerem je pravkar bila.

»Oprostite, gospodična,« je jo nagovoril. »Nikar se ne prestrašite in ne mislite, da vas bom prosil za sestanek, a verjemite mi, da po vsaki ceni moram z vami govoriti.«

Marga ga je kolikor mogoče »rdo pogledala, dobro vedoč, da so možki pri ugovarjanju deklet zelo spetni. Potem pa dejala: »Prosim, povejte, kaj želite?«

»To vam ne morem tu povedati,« je dejal profesor. »Ali bi mogli priti jutri popoldne v mojo pisarno. Tu je moja posetnica. Prosim, pridite, ker nujno potrebujem vaše pomoči.«

To reka, se je profesor vlnudno od-kril in se, še preden je mogla Marga kaj odgovoriti, obrnil in odšel.

Marga je zastrmela v no tenco. »Ronald Armus,« je pisalo na njej, »zdravnik.«

Naslednji dan je Marga odšla v profesorjevo pisarno. Sluga jo je odpeljal v predsojbe in jo najavil. Takoj nato jo je profesor sprejel, jo odvedel v svojo sobo in dejal:

»Nesirno vas že pričakujem, gospodična. Prosim, sedite! Rad bi vam, zdal neki svojevrstni predlog. Prosim, poslušajte me do konca, šele potem mi odgovorite. Moj edini sin, ki ga nad vse ljubim, je hudo bolan in bo umrl. Pogosto omedli in se po več ur ne zave. Tedaj vselej kliče svojo ženo. A ona, njegova mlada žena, je na medtem, ko je bil moj sin na bojišču, zbolela in nenadno umrla. Moj sin pa seveda o tem ničesar ne ve, saj smo mu hoteli vsaj to bridsko prihraniti.«

Objava!

Dne 3. avgusta t. l. prične začeti
specialni enomesečni tečaj
iz brezorožne samoobrambe
džiu - džitsu
pod vodstvom strokovnjaka.
Za gospode: torek in četrtek ob 18.30 uri
za dame: torek in četrtek ob 20. uri
Prijava in pojasnila vsak torek in četrtek
od 19. do 21. ure
Gimnastična šola, Muzejska ul. 3, pritličje

Profesor je obmolnil, potem pa z vzdihom vprašal:

»Koliko ste stari, gospodična?«

»Dva in dvajset let,« je odgovorila Marga.

»Agata je bila stara ena in dvajset let, a bila je vam presenetljivo podobna. Ko sem vas včeraj zagledal, svojim očem nisem mogel verjeti. Imate iste lase, iste oči, celo isti nasmehek. Zato sem se takoj zavedel, da mi edino vi morete pomagati. Prosim vas, igrajte ženo mojega sina.«

Agata je odkimala z glavo, a profesor je ni pustil do besede, temveč je nadaljeval:

»Bogat sem in lahko izpolnim vsako vašo zahtevo glede plačila.«

»To je vendar norost,« ga je spet zavrnila Marga. »Vaš sin me bo prav gotovo takoj spoznal. Saj je imela njegova žena gotovo drugačen glas, druge navade.«

A profesor ni odnehal in je Margi še dalje prigovarjal:

»O vsem vas bom poučil. Prosim, storite očetu to veliko uslugo. Prihranite mojemu sinu največjo bol.«

»Skušala bom,« je naposled obljubila Marga.

V vili, kamor je Marga naslednji dan prišla, je bilo zelo lepo. Povedali so ji kakšne navade je imela umrla gospa in ji pokazali njene obleke. Obleka je drugo za drugo in vse so ji bile prav. Potem ni delala drugega, ko čakala, kdaj bo bolnik odprl oči in povprašal po njej. Bolnik je bil lep mož. Njegov obraz je bil zdaj rdeč od vročice, zdaj spet bel ko sneg. Margi se je ob pogledu nanj stisnilo srce od sočutja.

Marga je šla večkrat na vrt na izprehod. Vsi v vili so bili prijazni in ustrezljivi z njo, kakor da bi res bila gospodinja hiše. A Margi se je zdelo, ko da bi bila duh. Strah jo je bilo, da hodi v gospejnih oblekah po njeni hiši.

Nekega popoldne je bolnik spet odprl oči, pritisnil Margino roko na svoje ustnice in zašepetal:

»Srček, nekliko shujšala si. Ali tako zelo skrbiš zame?«

»Da,« je dejala Marga in pri tem ni prav nič lagala.

»Saj bo vse še dobro in lepo,« je potem zaspano dejal, potem pa pristavil: »Prosim, zapiši mi kaj. Tako dolgo te že nisem slišal.«

Marga se je prestrašila. Pravila so ji, da je imela bolnikova žena krasen glas, a ona ga nima.

»Danes ne, dragi,« je dejala. »Morda jutri.«

»Dobro, potem jutri,« je zašepetal bolnik, potem pa spet omedlel.

Naslednji dan je Marga bolniku zapela kolikor mogoče lepo in z občutkom neko arijo iz Traviate. Bolnik se je srečno smehljaj in jo občudovaje gledal. Tudi njegov oče in bolniška strežnica sta prišla v sobo in jo poslušala. Bolnik je naposled zašepetal:

»Srček, čisto drugače poješ kakor nekdanj. A vendar bolj sočno in z občutkom.«

Potem je spet zaprl oči. — Še isto noč je umrl.

»Hvala vam,« je dejal profesor Armus Margi, ko je naslednji dan odšla iz njegove vile. »Če boste kdaj kaj potrebovali, pridite k meni. Za vaše zdravje in vašo bodočnost sem že poskrbel.«

Marga ga je presenečeno pogledala, a še preden je mogla spregovoriti, je dejal:

»Gospodična, prosim pustite mi to veselje. Naj pomagam tistemu, ki mi je naredil veliko uslugo.«

Marga je stopila na cesto. Pravkar je nehala deževati in nekaj dežnih kapljic se je še pozibavalo na listih dreves. »Ali res še živim?« se je vprašala. »Da, še živim in zdj se mi, ko da bi se znova rodila, da bi moje življenje dobilo nenadno drug smisel.« Občutila je veselje in žalost obenem. Obojega prej ni poznala. S krepkim korakom je stopala dalje novemu življenju nasproti.

Dobra zamisel

Francoski romanopisec Aleksander Dumas se je lepega dne spri z nekim mladim politikantom in to tako ostro, da mu ni naposled preostalo drugega, ko da mladeniča pozove na dvobo. Oba nasprotnika sta določila svoja sekundanta, potem pa sklenila, da bosta odločitev o usodi svojega življenja prepuščala žrebu. Kdor izmed njiju bo potegnil določeni žreb, bo moral sam sebe ustreliti.

Ker sta bila oba nasprotnika s tem zadovoljna, sta se naslednjega dne setala v neki restavraciji. Nesreča je hotela, da je Dumas potegnil usodopolni žreb. Pisatelj se je takoj mirno od vseh poslovil, vzel revolver in stopil v eno izmed sob, ter zaprl vrata za seboj.

Ostali so nekaj minut napeto čakali na usodopolni pok, ki bo pisatelju utruil življenja. Ko so ga naposled zaslišali, so vsi planili k vratom in presenečeni obstali na pragu. Aleksander Dumas je stal nepoškodovan predi sobe in presenečenemu zaprosilku mirno dejal:

»Pomislite, gospod, kolikšna nesreča! Zgrešil sem cilje«

Usnjene izdelke barvaite le s specialno barvo ki usnju ne škoduje. Blaks — Napoleonske trz

Pojasnjena skrivnost

Mož z železno masko

Povest nesrečnega posredovatelja med dvema vladarjema

(Gl. začetek v prejšnji številki)

Resno, znanstveno raziskovanje uso-de in identičnosti »moža z železno masko« se je pričelo šele v devetnajstem stoletju, ko so v Franciji odprli državne arhive za znanstveno delo brez kontrole. Domnevo, da je bil skrivnostni mož princ, so kmalu zavrgli. Med ostalimi, ki bi mogli biti prikriti pod masko v ječi, so mnogi raziskovalci iskali italijanskega grofa Ercola Antonija Mattiolijskega, bivšega ministra mantovskega vojvode Karla IV., ki je bil izdal tajna pogajanja svojega vladarja s francoskim kraljem Ludvikom XIV. Spancem in še nekaterim drugim: tujeem, ki so se zanje zanimali in bili pripravljani izdajalec bogato nagraditi. Po nalogu Ludvika XIV. so grofa Mattiolijske dne 2. maja 1679. ujele in prepeljali v Pignerol. Za trditelj, da je bil »mož z železno masko« res Mattioli, se je zavzemal zlasti Franz Funck-Brenlano v »Revue historique«, v kateri je objavil razpravo pod naslovom: »L'homme au masque de velour noir« (Človek z masko iz črnega baršvana). Proti tej domnavi pa govori dejstvo, da ni bilo prav nobene nega vzroka, zaradi katerega bi bilo treba tega italijanskega izdajaleca skrivati po ječah pod masko. Njegovo delanje je bilo vsem in povsod znano, in nikjer ni bilo nikogar, ki bi se bil kakor koli zavzemal za to, da pride ječe, najmanj pa, da bi mu poma-

gal pri begu. Poznejša raziskovanja so tudi bolj ali manj razločno »otrdila, da »mož z železno masko« ni bil grof Mattioli.

Najnovejši raziskovalci se zvečine strinjajo v tem, da stoji za t. skrivnostjo tale zgodba:

V začetku leta 1602. je zbudil v Rimu neki angleški plemič, ki se je pisal Richard Bellings, s svojo eleganco, finim vedenjem in radodarnostjo veliko zanimanje. Sam je izjavljal, da potuje po svetu samo za zabavo in da se namerava pomuditi nekaj časa v Rimu tudi je zato, ker mu vedno mešlo ugaja. Dejansko je bil pa ta irski plemič prvi osebni tajnik kraljice Henriette Marije, matere angleškega kralja Karla II., ki je v tajni misliji obiskal tedanjega papeža Aleksandra VII. Bellings je prispeel v Rim z lastnorčno napisanimi priporočili skoraj vseh članov angleške vladarske hiše, naslovljenimi na vodilne kardinale. Kralj sam je po Bellingsu prosil papeža, naj bi podelil kardinalski položaj njegovemu sorodniku Ludviku Stuartu lordu Aubignyjskemu. (Tedad je papež mogel podeliti kardinalski klobuk tudi neduhovniku. Op. pisca.) Za to kraljevo prošnjo je vedel mimo Bellingsa le še lordkancler Karla II. in pa njegov sin, ki ga je prepisal na čisto.

Toda irski plemič je nosil s seboj v žepu tudi še neko drugo, v latinščini napisano spomenico, o kateri je bil poučen dejansko le kralj Karol II. sam. V tej spomenici je angleški kralj sporočal papežu, da je po svojem prepričanju odločen katoličan, in o »zlagaj svoje zelo resne načrte, po katerih naj bi se tudi sploh vsa Anglija spet vrnila h katoličanstvu. Kraljev zadovni-

načrt je pa predvideval za katoliško angleško cerkev še večjo avtonomijo, kakor je dejansko bila anglijska. Canterburyjski knezoškof naj bi namreč postal patriarh in primas angleške katoliške cerkve, in le kralju zamemu bi pripadala pravica imenovanja škofov. Masa naj bi se brala sicer v latinščini, toda vsi drugi obredi s petjem vred bi bili angleški. Katoliški redovniki, tudi jezuiti, naj bi bili podrejeni samo in neposredno škofom. Uvedena bi bila v Angliji verska svoboda, in anglikanci bi mogli dalje mirno ostati zvesti svoji anglikanski veroizpovedi, samo s tem razločkom, da bi morali anglikanski verniki sami skrbeti za kritje stroškov verske organizacije, brez sleherne državne podpore.

Papež je sprejel Bellingsa zelo prijazno, se je pa obotavljal, pristati na načrt kralja Karla II., čeprav si je zelo želel, da bi se Angleži spet vrnili pod okrilje rimskega katoličanstva. Aleksander VII. je bil namreč bistroviden in previden politik in se je dobro zavedal, kako težko ali pa sploh nemogoče bi bilo kralju Karlu II. uresničiti svoje načrte, ko so bili v Angliji prav največji podporniki prestola neizprosnji anglikanci in trdovratni nasprotniki katoličanstva. Bellings se je moral tako nazadnje vrniti v Anglijo praznih rok. Karol II. je pa po temeljitih razgovorih s svojim diplomatskim zaupnikom menda tudi sam uvidel, da se postavljajo njegovim načrtom nasproti take ovire, ki jih sploh ni mogoče premagati, in če jih ni že zavrgel, jih je vsaj odložil za ugodnejše prilike. Ta diplomatska akcija v Rimu je bila predigra tragedije »mož z železno masko«.

Nekaj let pozneje je snoval franco-

ski kralj Ludvik XIV. svoj velik načrt o osvojitvi Nizozemske. Za ta načrt je potreboval angleško zavezništvo. Na delo je poslal diplomata, Ludvika XIV. je pričel razpenjati svoje mreže za pridobitev Anglije na tedaj že v javnost proniklih dejstvih, da kokerira angleški kralj s katoličizmom in je zato njegovo notranjepolitično stališče precej težavno. V ta namen se je obrnila francoska diplomacija na sestro Karla II., prvo ženo vojvode Orleanskega (njegova druga žena je postala Liselotte von der Pfalz), ki si je v ta namen pričela dopisovati s svojim bratom, Karolom II., ki na svoj katoliški načrt še ni bil popolnoma pozabil, je bil sodelovanju s katoliško Francijo naklonjen. Pri končni odločitvi se je pa vendar obotavljal in sklep odlašal, ker mu ni bilo na umu toliko ustvariti zveze, ki naj bi koristila njegovi domovini, kakor sporazum, ki bi ustrezal vse bolj njegovim zgolj osebnim težnjam.

Ko je postalo končno leta 1669. Francozom čakanje predolgotrajno, je pisal tedanji pariški zunanji minister Louonne gospodu de Colbertu, francoskemu poslaniku na angleškem dvoru, posebno pismo, v katerem mu je naročil, naj spravi v bližino Karla II. primerno osebnost, ki bo mogla nanj vplivati in dobiti tudi vpogled v njegovo najbolj osebno in skrivno mnenje. Francoski minister je priporočal londonskemu poslaniku v ta namen theatinskega redovnika abbéja Pregnanija. Abbé je bil dober prijatelj vojvode Monmouthskega, sina Karla II., in je bil mimo tega tudi znameniti astrolog in kemik. Ker je bil Karol II. zelo naklonjen kemičnim eksperimentiranjem, se je res zdelo, da je abbé

kar najprikladnejša osebnost za francoske diplomatske namene.

Tako je prišel abbé Pregnani res na angleški kraljevski dvor in bil tam zelo prijazno sprejet. Karol II. ga je rad videl in ga je večkrat šaljivo omenjal v svojih pisnih sestr, vojvodinji Orleanski. V astrologiji abbé sicer ni imel posebne sreče, zakaj je njegov prvi horoskop, ki ga je izdelal za kralja in mu na njegovi podlagi nasvetoval, na katere konje naj stavi pri konjskih dirkah, je doživel polom. Vendar to kralja Karla II. ni odvrgnil od Pregnanija, ker je delal z njim medtem zelo zanimive kemične eksperimente. Abbé Pregnani je v tem času zvesto izvrševal svojo volonsko službo in poročal vse, kar je izvohal, francoskemu poslaniku. Stvari so se pričele razvijati ugodno in nazadnje se je Karol II. vendarle odločil in določil dan, kdaj bo sklenjen med njim in francoskim kraljem Ludvikom XIV. tajni zavezniški dogovor glede Nizozemske. Toda Karol II. je bil medtem že izvohal, kakšna je vloga abbéja Pregnanija na njegovem dvoru, zato je stavljal za pogoj podpisa tajne pogodbe zahtevo, da se »zagotovi molkt tega posrednika, zakaj če bi v Angliji kdo izvedel o paktu med Karolom II. in Ludvikom XIV., bi se dvignil proti njemu angleški parlament in ga onemogočil. Za močestnost svojih ministrov se angleški kralj ni bal, zakaj njim je šlo pri tem prav tako za glavo kakor njemu samemu. Le en sam človek bi utegnil govoriti — abbé Pregnani, zlasti če bi odšel iz Anglije in začel v tujo službo. Treba mu je tor za vselej zamašiti usta. Kaj pa bi pomenil tak nepomemben redovnik?

Dalje prihodnji.

Mrtvi obtožujejo

I.

Nebo brez oblaka. Lahen vetrič vse je izmed hiš, vse je praznično. Povsod je veselje, vrtovi zelene in med zelenjem vidiš nežno evelje, ki se ob malo jačji sapici osuje... prav plašno in boječe...

Jutro je — ono lepo pomladno jutro, ko ljudje in narava zadihajo z neko radostjo, ob kateri imaš občutek, da je ni enake. Vse se veseli življenja, vse bi hotelo nekaj, a še samo ne ve kaj, vse bi hotelo nekam, a še samo ne ve kam. Mogoče se v podzavesti pojavlja želja: živeti, še živeti...

Prav tako je bilo to jutro. Bila je nedelja. Stopil sem v cerkev. Zdelo se mi je, da ti občutki vladajo tudi tu, v tem temnem svetišču. Zdelo se mi je, da se Matji božja smehlja z oltarja, in celo trpeči Odrašenik je imel v izmučenem obrazu mehak, blag smehljaj... To jutro sem molil čisto na poseben način. Molitev ni bila prošnja, molitev niso bile besede, molitev je bil je izraz, zahvala duše in srea, da smem živeti...

Sam ne vem, kdaj je bilo konec mase. Znašel sem se spet pod sončnim nebom, videl sem okoli sebe le ljudi in obraze, ki so bili samo odraz mojih čustev, samo slika občutkov duše. Ta trenutek sem vžljubil vse ljudi, nebo, zemljo, evelje...

Tedaj so zatulile sirene. V tistem trenutku nisem mogel pomisliti na smrt... Saj je vse hotelo živeti, saj je sonce tako lepo sijalo, saj je evelje tako dehtelo... Kako daleč bi morala biti takrat smrt!

Minilo je nekaj kratkih minut. Nebo je brnelo od neštetiht motorjev. Pričele so padati bombe... zemlja se je tresla, ozračje je trepalalo in sonce ni več sijalo tako sv. Minute so se plazile kakor večnosti... Prenehalo je...

Vračam se domov. Mesto je bilo zavito v temne, črne dime. Razvaline, smrt in sovraštvo je kipele s trpečega mesta v nebo, v to jasno nebo, ki se je smehljalo in ni videlo in ni vedelo za nesrečo, žalost in smrt. Nebo, h kateremu je prihajala le ljubezen, ki je vedelo le za radost, je z istim porogljivim nasmehom gledalo smrt, žalost in sovraštvo...

Odmaknil sem pogled od neba, odvrnil oči od sonca. Duša mi je kipele v nekem nedoumljivem občutku, ki ni bila ne žalost ne sovraštvo, nego nekaj, v čemer je bilo oboje.

Na zemlji je ležalo mlado dekle. Z obrplega obraza se je brala groza, iz široko odprtih oči, uperjenih v nebo, obtožba. Njeno mlado telo, polno življenja, je bilo ko utrjena cvetka. Nad njo se je sklanjala breskev, polna življenja, polna evelje, in beli lističi so s cvetov padali na mrtvo telo in na trdi otrpli obraz... Sredi razrite ulice je ležalo drobno otroško telesce. Obrazček ozarjen z nedolžnim smehljajem. Gotovo je radostno gledalo to dete v nešteto železnih kril, ki so rezale ozračje. Kje je ta otroček mislil na smrt, saj je komaj začel živeti, kako naj bi se bal, da bodo te zanj tako lepe in čudovite ptice utrlele njegovo nedolžno življenje...

Blodil sem po razrušenih ulicah, med uničenimi življenji in bolj in bolj doumeval smrt in bolj in bolj doumeval sovraštvo.

II.

Prešel je dan, prešla je noč in rodilo se je jutro. Spet so tulile sirene, spet so brneli motorji, spet so padale bombe... Ko je zdijal ta strašni je-kleno-ognjeni vihar preko nas, sem klečal ob truplu brata, ki je ležalo v travi med nežno cvetočimi marjeticami.

F. vz la me je bol, tako strašna, tako brezmejna, da ni pustila kaniti solzam, ki so se zlivale v dušo in srce. Gledal sem v duhu ugaslo življenje, ki je bilo tako polno idealov, tako mlado in polno ljubezni in dobrote... L. se je še davi žalostilo nad drugim uničenimi življenji. A zdaj, zdaj je ležalo tu v travi, med nežno cvetočimi belorumenimi marjeticami. Oči, te oči, ki so znale tako ljubeče pogledati, v katerih nisem nikdar zasledil le iskricke sovraštva, so zrle v nebo. Ne sovražno samo obtožujoče, samo vprašujoče: zakaj?

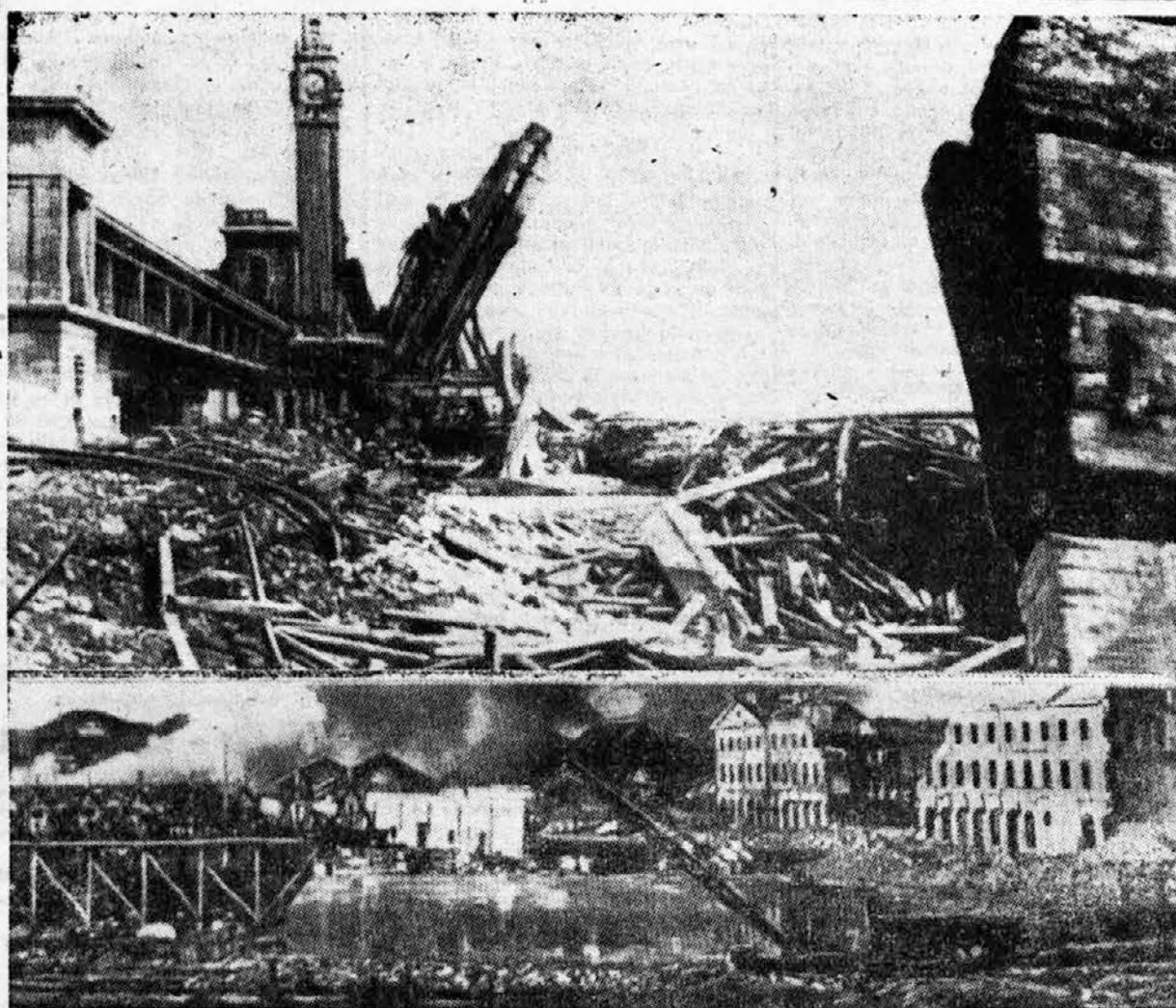
Nebo pa je zrl in se smehljalo. Ali njegov nasmeh je bil trd, ironičen, zasmehljiv. Gledal sem v nebo. Vendar sem čutil, da moj pogled ni tako obtožujoč in vprašujoč kakor pogled mrtvega brata. Strmel sem v nebo z besom, s sovraštvom, ki bi mu ne mogel odmeriti mej.

Tam pod onimi razvalinami je ležal oče. V meni pa je kipele in vrelo sovraštvo do neba, do ljudi, ki so ukradli nebu višine, da ubijajo in moré.

V Beogradu, spomladi 1944.

Boris Mohor

Glavna dohodna vrata v podstrežje je najbolje, če so stalno odprta. Če pa so zaklenjena, mora biti ključ hitro na razpolago. Preizkusite večkrat, če je mogoče hitro odpiranje podstrešja.

Cherbourška luka je samo še kup razvalin. Medtem ko je bila cherbourška orožarna že v plamenih, so nemški pionirski častniki uničevali pristaniške naprave. Skozi vrzeli, ki jih je povzročilo razstrelivo, je vdrla voda in uničila poslednje ostanke orjaškega doka. Pristaniške naprave so tako uničene, da je celo sovražnik prepričan, da bi popravilo in ponovna postavitve naprav trajala verjetno zelo dolgo. Naša gornja slika kaže uničenje ob Quai de France, spodnja pa razstreljevanje letalskih oporišč

Uporaba umetnega mraza v industriji

Hladilni stroji nam ne služijo samo za ohranjanje živil, da se ne pokvari, temveč tudi v kemijski industriji za ohlajevanje in sušenje plinov, za ločevanje plinskih mešanic, za kristalizacijo lugov itd. V lesni industriji uporabljamo osuševanje za ohlajevanje in sušenje plinov, za ločevanje plinskih mešanic, za kristalizacijo lugov itd. V lesni industriji uporabljamo osuševanje za ohlajevanje in sušenje plinov, za ločevanje plinskih mešanic, za kristalizacijo lugov itd.

Nizke temperature se uporabljajo pri bakterioloških preiskovanjih za daljše ohranjanje svežosti preparatov, da jih je mogoče temeljiteje raziskati in preizkusiti. Biološke poskusne postaje uporabljajo mraz za pridobivanje bolj-ših in gostejših zimskih kožuhov različnih kožuharjev. V kožuhovinski industriji služi kot najboljša zaščita pred živalskimi škodljivci. V zdravilstvu in zobozdravilstvu se uporablja mraz za ustavljanje krvi in lajšanje bolečin. Dalje se uporablja še pri pridobivanju parafina, v tekstilni industriji za svetljenje volne; pa tudi v pivovarnah in v pekarnah ga ne morejo pogrešati, a še manj v tovarnah za umetno maslo, sveče, lep, kavčuk, razna zdravila itd.

Umetni mraz preprečuje dalje pre-žgodnjo izvalitev sviloprejk, ki morajo počakati na murvovo listje. Rudniške

jaške, ki leže zelo globoko in kjer dosega vročina včasih 60 stopinj C, je treba seveda tudi umetno ohlajevati. Pri pridobivanju pitne vode in soli iz morske vode so prav tako potrebne naprave za umetno hladitev. V silih morajo ohlajevati žito, da se ne pregreje in ne pokvari.

Prav zato se je izdelovanje hladil- nih strojev razvilo celó sredi te vojne v ogromno moderno industrijo. Praktično segajo njeni začetki prav za prav šele v leto 1940. Tedaj je producirala Nemčija že okoli 22 milijonov kilogra- mov zamrzlih živil različnih vrst. Zdaj razpolaga z okoli 250 tovarnami za na- glo zamrzovanje, mnogim hladilnimi omarami, aparati za ohlajevanje z zrak- om in drugimi pripomočki s kapaci- teto 750 do 1200 tisoč kilogramov. Da- lje more umetno zamrzni vsako leto ribjih iker, sadja in povrtnine za 100 do 150 milij. kg. Čudo te industrije je plavajoča tovarna za zamrzovanje, zgrajena v obliki ladje, ki ima kapa- citeto 1.500.000 kilogramov na leto. Na- menjena je predvsem zamrzovanju rib in iker.

Nemški hladilni in zamrzovalni stro- ji niso postali znameniti le doma, ampak tudi v tujini. Pred izbruhom se- danje vojne so si naglo osvajali svet, zlasti tudi Azijo, predvsem Indijo, ki je bila l. 1939. za Evropo največja ni- hova kupovalka. Se zdaj pa razoroža- te stroje Bolgarija, Francija, Nizozem- ska, Švedska in druge evropske dr- žave.

Kako dolga je strela?

Dolžina strele znaša navadno enega do treh, zelo redkokdaj do deset kilo- metrov. Dolžina strel nad deset kilo- metrov je že nenavadno redka posebnost. Napetost strele znaša do 100 mi- lijonov voltov, moč toka pa od 10.000 do 50.000 amperov.

Deževanje izpodnebnega kamena

Pri Aigu u Franciji je padlo leta 1803. na zemljo okoli 3000 kamnov na površini desetih štirinajških kilome- trov. Najprej so ljudje opazili na nebu te- men oblak, ki se je naglo približeval in se potem med silnim pokom raz- letel. Zračni pritisk je bil pri tem tako velik, da se je več hiš porušilo. Eks- plozijo so slišali ljudje do 130 km daleč.

Pri Tannernu na Tirolskem je padlo leta 1808. na zemljo okoli 200 kamnov. Naslednji znani kamniti dež je doži- vela okolica poljskega kraja Pulask leta 1868. Detonacije so trajale več minut in glavna detonacija se je spre- menila v strahotno bobnenje. Med druge take pojave spada po obsegu zlasti kamniti dež nad Madridom leta 1896. Tam se je glavna vsebina me- teorja spremenila še pred padcem v prah in dim. Detonacije so razbile rad milijon šip po oknih španske prestol- nice in prebivalstva se je polotil silen strah.

MALI MUK

SAŠA DOBRILA

ZGRUDIL SE JE NA TLA IN ŽE JE SPAL.

MUK!

TI SE NE VEŠ KAJ IMAS KO IMAS TE OPANKE IN PALČICO!

ČE SE NA PETI OPANK ZAVRTIŠ SE ZNAJDEŠ, KJER KOLI ŽELIŠ!

IN PALČICA UDARI OB TLA, KJER ZAKODAN JE ZAKLAD

MUK SE JE PREBUDIL.

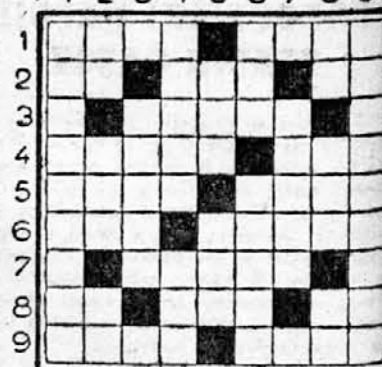

IN SE SPOMNIL, KAJ JE MU JE SANJALO.

DALJE PRIHODNJE

Križanka štev. 21

1 2 3 4 5 6 7 8 9

POMEN BESED

Vodoravno: 1. Najtrša organska snov. Obdeluje njivo. — 2. Zemljepisni pojem. Uraden spis. Na listinah. — 3. Mlad zemljan. — 4. Dobrota predvojnih dni. Števniki. — 5. Nemški Ojsterc. Poslednje bivališče. — 6. Krajevni prislov v narečju. Muza. — 7. En sam navadno ne zadošča. — 8. Zastarel veznik. Najvažnejši zajmek. Predlog. — 9. Krojačeve potrebščine. Žensko ime.

Navpično: 1. Nilske živali. — 2. Kratica nemške delovne organizacije. Števniki. Kraj pri Ljubljani. — 3. Domovanje bogov. — 4. Azijski prebiva- lec. Del voza. — 5. Nevaren pri plavanju. Doba. — 6. Moško ime. Šad. — 7. Stopinja. — 8. Kvarta. Prislov. Veznik. — 9. Vojni pojav (dve be- sedi).

Rešitev križanke štev. 20

Vodoravno: 1. moka; spet. — 2. ata; polka. — 3. sarma; A. S. K. (= Aka- demski športni klub). — 4. tvar; om (= ohm). — 5. akvarel. — 6. ia; Enej. — 7. pet; plima. — 8. omara; cev. — 9. rana; maža.

Navpično: 1. mast; spor. — 2. ota- va; Ema. — 3. Karakitan. — 4. mrvca. — 5. pa; pa (= pa-pa, t. j. zbo- gom). — 6. so; orel. — 7. plamenica. — 8. eks; lemež. — 9. takt; Java.

Prej ljudje sploh niso hoteli verjeti, da bi res mogli deževati izpod neba resnični kamni. Še proti koncu ose- najstega stoletja so razglašali take gla- sove za pravljice. Zdaj vemo, da pade vsako leto na zemljo do 50 milijonov kil meteoritov.

En gram zadošča

Strup nekaterih kač je izredno smrtonosen. En gram kobrinega strupa, vbrižganega v kri, na primer zadošča, da umre 167 ljudi!

Količina človeške krvi

Količina krvi v človeškem telesu se ravna po starosti, gradnji telesa, na- činu življenja in prehrani. Povprečno znaša šestnajstino teže človeškega te- lesa. To se pravi, da ima človek, ki tehtja 70 kil, 4 1/2 kg krvi.

Življenjske resnice

Telo se odpočije v miru, duh pa v veselju.

Trpljenje nas utrjuje, preveč veselja pa slabi.

Veseli ljudje naredijo več neumnosti kakor žalostni, a žalostni naredijo večje.

Na svetu so ljudje, ki niti muhe ne morejo ubiti, rastlino pa hladnokrvno lahko puste od žaje umreti.

Zivljenje, ki obstoji v glavnem iz jedi, pijače in spanja, je človeka ne- vredno.

Na svetu so resnice, ki jih ne sme- mo vsakomur povedati in laži, ki jih vsak rad sliši.

Besede ne stro kosti, lahko pa srce. Pisma ljubljenih ljudi seže človek takoj ali pa nikdar.

Slabo je, če eden izmed zakoncev drugega dolgočasi, a še slabše je, če samo eden izmed njih drugega dolgo- časi.

Ljubezen nima samo pravice, temveč ima sploh zmerom prav.

Najbolj tiha ljubezen je ljubezen do dobrega.

Vsak stanovalec mora točno poznati vse izhode, zasilne iz- hode in zidne proboje svojega zaklonišča tako, da jih najde tudi v največji razburjenosti pri popolni temi.

Gospodar hiše mora poskrbe- ti, da so ti izhodi vidno označe- ni s puščicami, napis ali pa pobarvani z belo barvo.

K zasilnim izhodom spadajo vsi iz zaklonišča vodeči izhodi. Če je zaklonišče zvezano z zid- nim probojem s sosedno hišo, potem spadajo k zasilnim izho- dom tudi vsi izhodi, ki vodijo iz sosednega zaklonišča.

Med stanovalci si mora bišni starešina znati pridobiti so- delavcev in jim odrediti poed- na delo.

»Če bo vreme dovoljevalo, bom deklici poučevala zdaj na prostem, monsieur. Poleg skrbi za um je potrebna tudi skrb za telo. Vmes bomo mogli telovaditi.«

»Zelo pametno,« je dejal Bregant, »in v ta namen se morele poslužiti malega, pred soncem zaščitenega paviliona. Ob slabem vremenu bo služila za učilnico soba poleg knjižnice, kakor smo se že domenili.«

Berendtova je bila zadovoljna in je na spregovorila samo še nekaj besed s Sonjo po svojem suhoparnem in stvarnem načinu, toda deklici je njeno vedenje ugaňalo.

Tako se je s tem pričelo v Sonjinem življenju novo razdobje. Sola življenja se je začela v pravem smislu besede. Vzgojiteljica je kmalu opazila, da je Sonja zagrenjena in bolj globoko misleča, kakor bi bilo mogoče pričakovati v njeni starosti, toda tega spoznanja ni pokazala, in pri pouku in vzgoji ni delala nobenega razločka med njo in njeno sestrično. Bila je pač samo učiteljica. Čustvena

VAN KAIT ZOBNA KREMA

ne bi mogla biti, tudi če bi to od nje terjali. Kolikor je je morda v njej kdaj bilo, ji jo je življenje temeljito ubilo.

Prav tako je gospodična Berendtova kmalu opazila, da je Sonja bolj nadarjena in pridnejša učenka od Vere. Nič manj ni opazila, kako je Vera samovoljna, brezsrčna in s kakšnim veseljem muči sestrično, kjer jo le more, in kolikor je mogla, je njene neprijaznosti preprečevala. S svojo pravično strogošoj si je pridobila Sonjino naklonjenost.

S svojo izkušeno pronicavostjo je vzgojiteljica kmalu spoznala vse domače razmere na graščini, toda strogo se je varovala kakor koli izraziti svoje mnenje, ali tudi le pokazati, da kaj razume. Slala je nad vsem in si ni ugodila niti obžalovali gospoda Breganta, ki je bil neprenehoma težke denarne boje, niti obsojati gospo Bregantovo zaradi njene zapravljivosti.

Tako je ostala Sonja tudi poslej sama. Skrivala je v sebi svoja čustva in svoje misli in se pridno učila, kajti bila je prepričana, da se mora dosti in hitro učiti, ker bo le tako mogla v čimprej zapušteni neprijazni grad v tujni in se vrniti domov. Bila pa je zamo tudi sreča, da je bila tako zelo zavzeta z vsem tem novim življenjem. Tako je uk odvrčala njene misli od zagrenjenega razglabljanja. Da tudi svoje Lizike ni imela več, da bi ji mogla kakor prej, zaupati svoje stiske. In tudi strica Lojzeja ni hotela vznemirati s svojimi ložbami. Tako je ostajala vase pogreznjena in odpujena okolici. Le včasih je še vzela v roke sliko s teto Marjano in Borisom Klemenčičem pred ulo domače vile v Ljubljani. Takrat je bila vselej zamaknjena v svojo grenko duševnost, kakor v lihi in odrešujoči pobožnosti.

Drugi del

XX.

Pretekla so leta. Svetovna vojna je minila. Boris Klemenčič je dokončal trgovsko visoko šolo in je v zadnjem letu vojne prišel na fronto. Njegov oče in Fran Bregant sta bila v skrbeh zanj. Toda Boris je bil eden izmed tistih varovancev usode, katerim

ludi dež smrtonosnih krogel ne more do živega; domov se je vrnil cel in zdrav. Tedaj je bil star že več ko 24 let in velik, močan, simpatičen mladenič z resnim obrazom in pametnimi svetlimi očmi. Ker je bil svet še neurejen, je ostal Boris prvo leto po vrnitvi iz vojne v Bregantovem podjetju in odlagal čas odhoda v tujino.

Toda vojna tudi tvrdi Bregant & sin ni prizanesla. V lehih grozot je doživela mnogo nevarnih pretresljajev, pa jih je srečno prestala in se rešila v novi mir s krepko voljo po novem razmahu. Pretregane zvezs v tujino so se počasi obnavljale, skladišča so naraščala in žage so obračevale noč in dan. Toda negotovost tržišča v povojnem času je povzročala podjetju čisto nove skrbi in izgube. Trdno zasidrana tvrdka jih je vendar premagovala, in leto dni po koncu vojne se je Boris Klemenčič že lahko odločil za svoj študijski obisk tujine. Po Bregantovem naročilu ga je vodila pol k trdninam poslovnim prijateljem, da obnovi ali še

VAN KAIT KREMA EMOLLIENTE

bolj utrdi stare zvezs. Njegova mlada podjetnost in krepka volja sta mu omogočila izpolniti to naročilo v polni meri.

Boris je ostal skoraj neprekinjeno dve leti na potovanjih. Obiskal je Italijo, Francijo, Španijo, Frenco, Severno Afriko, Egipt in tudi Palestino. In ko se je dokončno vrnil v Ljubljano, je mogel biti s svojimi uspehi in izkušnjami popolnoma zadovoljen, kakor sta bila zadovoljna tudi Fran Bregant in stari Klemenčič. Oba sta ga sprejela z največjim navdušenjem. On sam pa je bil med tem dosegel že sedem in dvajset let in bil je takoj imenovan za enega izmed vodilnih nameščencev podjetja Bregant & sin. Za trideseto leto mu je bila obljubljena tudi prokura. Toda Boris je bil zrelejši od svojih let in njegove sposobnosti so očeta in šefa očarale. Saj pa je bila v glavnem tudi le njegova zasluga, da podjetje ni utrpelo ne zastanka ne izgub v tistem času, ko je zašla lesna industrija prehodno v kaj nevarno krizo.

Med njim in med Franom Bregantom se je kmalu razvilo globoko medsebojno zaupanje in razum vanje. Bregantovo srce je iskalo v njem nadomestilo za vse tisto, česar ni našlo v uničenem zakonu in v neizpolnjenih željah po lastnem sinu. Tako je postal Boris Bregantu počasi toliko kot resnični sin. Vsak teden i moral mladi mož preživeti vsaj en večer v Bregantovi vili. Sedel je pri večerji skupaj s Franom in teto Marjano. Stara Marjana je bila med tem popolnoma osivela in mučil jo je revmatizem, toda duševno čilost si je bila ohranila skoraj neokrnjeno. Uspešno je še sama vodila vse gospodinjstvo, in ob Borisovih obiskih je med večerjo rada pripovedovala o svojih malih načrtih.

Nikoli, niti enkrat samkrat, pa ni bilo ob tistih večernih pogovorih

omenjeno Sonjino ime. Boris je dobro vedel, da Bregant ne želi slišati tega imena, saj ga je bila teta Marjana že spočetka na to opozorila. Zakaj, tega mu ni povedala, toda on sam je bil dovolj bister, da je takoj domel, da se skriva za vsem tem nekaj moreče težkega. Osebnost mu je pa bilo hudo, da se Sonja tako dolgo ne vrne v hišo svojega očeta. Kolikokrat, o kolikokrat je moral tudi nehoti misliti na srčkanega otroka, ki mu je bil dejal za slovo: »Imam te tako zelo rada, tako rada, gospod Boris! Ali me imaš tudi ti tako?« Kako težko je bilo takrat tisto slovo!

Prečesto je pa moral Boris misliti tudi na prelepo gospo Ano, katero je bil nekoč tako mladeniško občudoval in ga je ona bila imenovala za Sonjinega viteza. Pred seboj jo je videl vedno tako, kakor jo je bil videl zadnjič, tistega dne, ko je za vselej odpotovala. V njenih očeh je žarel enak sijaj zlatega bleska, kakor v očeh male Sonje. Toda med tem so pretekla leta, in mala Sonja tedaj ni bila več otrok. Boris je vedel, da mora biti že velika dama, in vselej si jo je — saj sam ni vedel zakaj — predstavljal po podobi njene matere Ane. To umišljanje v njeno podobo ga je opajalo z nekimi tihimi, skoraj nerazumljivim hrepenenjem.

Nekega dne je našel v stari knjigi celo tisto cvetico, ki mu jo je bila podarila Sonja tistega dne, ko mu je bil Bregant prvič razodel svoje načr-

VAN KAIT KREMA RAPIDA

le z njim. Da, takrat ga je bila zadržala pri sebi in igrali se je moral z njenimi punčkami. Cisto natanko se je še spominjal svojih občutij ob njenem materinskem ravnanju z nežnimi bilji drobnih igrač. Kako mehko je moralo biti njeno srce! Ali je tudi odrasla Sonja še vedno tako nežno čuteča? Njegova bodoča gospodarica... Kako mu bo, če se bo nekega dne pripeljala in bo stopila predenj kot odrasla mlada dama?

O tem je često dolgo razmišljala. Ob tem razmišljanju skoraj ni imela časa misliti na vse tisto, na kar mislijo mladeniči njegovih let. Lepih deklet, ki so se rada ozirala za njim, skoraj ni videl ni. Njegove oči so iskale v vseh le podobnost z njo, a je niso našle. Tako se je moglo nazadnje celo zgoditi, da si je včasih v mislih zamaknjen dejal: »Imam te tako zelo rada, tako rada, gospod Boris.« Moral se je s silo spomelovati. Čemu take sanje? Sonja Bregantova bo postala nekega dne le njegova gospodarica in nič, nič drugega. Ali pa so se porajale njegove misli nanjo v skrivnostni podzavesti, da živi tam daleč neke v Franciji resnična Sonja, ki hrani v svojem srcu še prav tako živ spomin nanj, kakor pred davnimi leti v otroški mladosti?

Kako rad bi bil spregovoril o Sonji s teto Marjano ali z Bregantom, a ni si upal. Saj se mu je zdelo, kakor da razen njega nihče nikoli več misli

nanjo. O, in Fran Bregant se je bil zares potrudil, pozabili na to, da ima neke na svetu hčerko. Ali se mu je posrečilo? Nihče ni tega vedel in nihče si ga ni upal vprašati po tem. Boris Klemenčič pa ni mogel delj vzdržati. Razumel je, da njegov šef ni hotel govoriti o svoji hčeri, dokler je zaradi vzgoje morala živeti daleč od njega, toda zdaj je njena vzgoja že končana in napolnil je čas, ko bi se le morala vrniti. Zakaj se ne vrne? In ko je bil nekoč s teto Marjano sam, jo je vprašal:

»Zakaj gospod Bregant ne pokliče domov svoje hčere? Zdaj je že davno odrasla mlada dama. Zakaj naj bi še dalje ostala v tujini?«

Teta Marjana se je trenulek obolavljala in ni vedela, kaj naj Borisu odgovori. Na noben način ni smela in ne hotela izdati resničnega vzroka Sonjinega bivanja v Franciji, ali celo povedati, da se do očetaove smrti sploh ne sme vrniti. To je bila skrivnost, skrbno varovana med njo in Franom. Zato je šele čez nekaj trenutkov z vzdihom odgovorila:

»Dobro, če že mora biti, potem vam bom povedala, gospod Boris, da se ne boste spozabili in vprašali kdaj po tem mojega bratranca samega. Sonja se zaradi tega ne sme vrniti, ker se njen oče boji snidenja z njo. Boji se, da pa zelo, ker ima čisto take oči kakor njena mati in bi ga tako vsak trenutek znova spominjala na nekdanje trpljenje. Ne vprašajte ga, prosim vas, nikoli po tem, in naročite isto tudi vašim staršem.«

»Kako hudo ji vendar mora biti, da ne sme domov!« je vzkliknil Boris in zavzdihnil.

»To ve le ljubi Bog!« je dejala Marjana in si naglo obrisala solze, ki so ji silile v oči.

»Tudi vam je hudo, gospa Sušnikova,« je pripomnil Klemenčič.

Prikimala je in nato dejala:

VAN KAIT SHAMPOON

»Kako zelo rada bi jo spet videla!«

»Ali mi ne bi hoteli povedati, kako živi?« je dalje vprašal Boris.

Gospa Sušnikova mu ni smela povedati, da nima s Sonjo nobenih zvez in ve o nji le toliko, kolikor je Franu kdaj poročal njegov bratranec Lojze. Toda Lojze je bil vselej kratek v svojih poročilih. Omejeval se je samo na omembe o njenem zdravju, vzgoji in o denarnih zadevah. To pa je bilo Marjani dosti premalo. In med vojno so prihajala Lojzelova poročila celo le čez Svico in so morala biti strogo omejena le na najnujnejše. Po končani vojni je bila pismena zveza spet neposredna, a tega, da vsako Lojzelovo poročilo Frana globoko pretrese in vznemiri, tega ni nihče vedel in ni se sluhil. Da, čeprav ni o Sonji nikoli govoril in ne dovolil govoriti, jo je vendar le prečesto videl v mislih pred seboj, kako ga gleda z očitalnimi očmi. Ob takih trenutkih se je

moral vedno z vso silo pomiriti in si dejati: »Kaj me pa briga ta tuji otrok? Če bi bila moja hči, ne bi bil mogel pretrpeti ločitve.« V svoji odločnosti tako niti samemu sebi ni hotel priznati svojega resničnega trpljenja.

Gospa Marjana Sušnikova je zelo odgovorila na Borisovo vprašanje po Sonjinem življenju:

»Godi se ji dobro. Živi kakor da bi bila doma. Učila se je zelo marljivo in je pokazala veliko nadarjenost. Zdaj je njenege učenja že konec.«

S tem se je moral Boris zadovoljiti, čeprav bi bil tako rad izvedel še mnogo, mnogo podrobnosti in tudi to, če se še kdaj spomni nanj. Toda kako naj to vpraša? O, pa saj bi mu bila gospa Sušnikova sama tako rada pripovedovala na dolgo in široko o Sonji, ko bi le vedela kako ji je. Saj ni pretekla noben dan, da ne bi bila mislila nanjo, in vedno znova je pričakovala čudež, ki se bo dogodil hih dan, ko bo Fran Bregant le spoznal, da je Sonja njegova hči in jo bo poklical k sebi.

O Sonjini materi Ani ni teta Marjana nikoli slišala nobenih neposrednih novic, skrbno je pa v listih prebrala vsako poročilo o Dušanu Kallanu, katerega umetniška slava je visoko vzžarela in na daleč širila svoj blesk. Listi so objavljali dolga poročila o njegovih koncertih. Tudi njegove slike so se pojavljale od časa do časa v njih. Nekeje je teta Marjana izsledila v nekem ilustriranem časniku tudi njegovo sliko sredi družbe obzvalcev in ob strani »njegov« očarljive žene, ki ga stalno spremlja na vseh turnejah. Teta Marjana se je zdela po tisti sliki, da se Ana kljub letom ni nič spremenila. Pred Franom je pa častnik skrila. Ni hotela, da bi mu tista slika spet odprla staro rano.

Sušnikova je bila vedno vesela Borisovih obiskov, saj takrat je tudi sicer tako mrki Fran oživel. Vedela je, da mu je postal drag, ko da je njegov sin. Da, saj ga je tudi ona imela rada, toda bilo ji je vendarle hudo, da posveča njemu toliko pozornosti, lastno hčer pa pušča v tujni in ne dovoli, da bi se vrnila domov. Bilo ji je hudo, da ni videla v njegovo srce in ne sluhila njegovih misli.

Vitka in prožna dekle je hitela naglo in lahkotno skozi park. Obblečena je bila v preprosto belo obleko brez vsakih okrasov. Na roki ji je visel na traku širokokrajni slamnik. Vetrice se je svobodno poigraval z njenimi lasmi in ji božal čelo.

Bila je Sonja Bregantova, ki je bila prekoračila šestnajsto leto starosti.

EVO PRALNI PRAŠEK

Hitela je k malemu paviljonu, v katerem se je bila vsa pretekla leta vdeleževala poduka gospodične Berendtove, če je le vreme dopuščalo in ji s sestrično Vero ni bilo treba sedeti v grajski sobi. Tudi tedaj je hitela Sonja v paviljon zato, ker je vedela, da jo tam pričakuje njena učiteljica, čeprav se je bila dala poduka že končala. Učenja je bilo konec že nekaj tednov, Sonja in Vera sta se bili naučila vsega, kar je bilo treba, in stara vzgojiteljica se je pripravljala na odhod.

Dajte prihodnjic

KULTURNI TEDNIK

Nova obogatitev slovenskega planinskega slovstva

Slovensko planinsko društvo je izdalo pred kratkim izbrane planinske in ponotne spise Josipa Westra pod naslovom »Zbirka domovine in tujine«. Grafično prikladna knjiga (tisk Učiteljske tiskarne) obsega na 320 straneh 28 spisov, ki so bili doslej raztreseni po raznih številkah in letnikih Planinskega vestnika. Ljubljanskega zborna Slovenskega naroda itd. Na posebnih prilozah je dodanih še 21 celostranskih slik gora in krajev, ki jih Wester opisuje, a dnevniki iz Albanije je opremljen tudi z zemljevidom. Ob koncu so sezname in kazala.

Westrovi spisi so zbuiali zanimanje že v omenjenih časopisih in časnikih. In zbrani v celoto, se na uveljavljajo le veliko bolj in izričiteje, da je pisatelji dober opazovalec in opisovalce planin ter sploh narave. S svojo živo besedo ume prikazati zanimivo tudi tistim, kateri manj zanimive gore in poti. Nekateri teh sestavkov so uvrščali sploh med najboljše v našem planinskem in potopisnem slovstvu. Mimo tega nam odkriva poleg domačih še mnoge lepe lepote in zanimivosti. Jaice v Bosni, Mostar v Hercegovini, Trebevič, carovniški Klek, nemška Zugspitze, čarobni švicarski Furko ter dogodivščine iz Albanije. Spisi iz domovine opisujejo neposred s Triglava v Ljubljano, vzpona na Prisnjnik, Moistrovko, Peč in Golice, izlet iz Trilža v Trzin, turo z Jožerskega preko Grinčave v Kamnik, dvojne vzponov na Mangart, potek maki Kočni polod na Jalovec, dvore na manjši gore po Notranjskem, v predgorja Savinjskih Alp, samogovor na Skrlatci, potovanje na Ojstrico

po novi poti, prvi obisk na Obirju, Cesarjevo na Stolu, kramljanje o Boču ter pota na Kokovnico, Kum, zadnjič na Triglav ter čez Šišenski vrh po Večni poti. Ta del zaključuje še opis obiska v Aškerčevem rojstnem kraju, ki ima tudi kulturnozgodovinski pomen. Vsakdo, kdor se zanima za lepoto gora in sploh narave ter ljubi prijetno opisovanje vzponov, izletov, potovanj in topla kramljanje o vseh mogočih zadevah iz sedanjosti in preteklosti, bo z resničnim veseljem pozdravil to vsestransko lepo, izobudbeno in kvalitetno knjigo, ki razodeva na vseh straneh, da jo je napisal široko razgledan pisatelj s čutom za intimo in obenem poučno pripovedovanje. Westrova knjiga spada med naše najboljše tovrstne publikacije in pomeni znatno obogatitev izvirnega slovenskega planinskega slovstva. Naj bi izdalo Slovensko planinsko društvo po načrtnem redu še druga podobna dela!

Dom in svet, zbornik I. 1944. Prvi zbornik 56. letnika »Dom in svet« je zajetna knjiga na 160 straneh z zelo raznovrstno vsebino, tako po snovi kakor po kvaliteti. Močno je zastopano v njej zlasti pesništvo. S pesnimi so zastopani v tem zborniku poleg pokojnega Balantića še Beličič, Bračko, Dular, Kolenc, Legat, Lovrenčič, Sali, Sarabon, Smit in Žitnik urednik T. Debeljak se na dodaj še dva prevoda iz Kasprovića. Splošno močnejša od poezije je proza, katero zastopajo Gojias, Jeločnik, Koopier, Malec, Novak in Simčič. Janez Jalen obvlada odloček svoje nove drame »Roža mogota«. Znanstvene spise so prispevali: Bažer z odlomkom iz Gregorčičevega življenjepisa »Gregorčičeva mladost«, Anton Debeljak s spisom o Tirtasovih bojnih vžigankah, Tine Debeljak z razpravo o Balantičevem zasnutku vena sonetnih vencev, Jevnikar z razpravo o vprašanju izvirnosti Slovencega »Blazela in Nežice«, Anton

Vodnik na z obravnavo Robbove oltarne arhitekture. V Razgledniku so ocene nekaterih novih knjig slede na se: Zaviskij z raznolernimi aktualnimi prispevki. Ilustrativni del predstavlja izključno grafiko mladega Marjana Tršarja. Zbornik je po uvodnem sestavku posvečen spominu stoletnice rojstva pisatelja Josipa Jurčiča.

Smrt igralca in režiserja Jožeta Koviča. Prejšnji ponedeljek je nenadoma umrl član naše ljubljanske Dram. igralce in režiser Jože Kovič. Rojen v Šiški, se je po končanih študijah posvetil gledališču in postal pozneje prvi režiser in eden vodilnih igralcev mariborske drame, kjer je deloval

OKVIRJI SLIKE, FOTOGRAFIJE, GOBELINE KLEIN LJUBLJANA, Wolfova 4

dolgo vrsto let. Leta 1941. je prišel v Ljubljano, kjer se je prav tako uveljavil kot režiser in igralec. Bil je človek izrazito umetniške narave, gledališki entuziast, a tudi neumoren delavec. Kot režiser se je razvil iz prvotno ekspresionistične v realistično smer. Kot igralec je ustvaril vrsto markantnih likov. Slovenska gledališka umetnost je izgubila z njim vidno osebnost.

Nova zbirka Gradnikovih pesmi. V zalozbi »Klasa« (Zužek) izide dve novi zbirki pesmi Aloiza Gradnika. »Polodni krič«, v kateri je zbral največji pesnik svoje najnovejše, v marsičem tudi aktualno poezijo. O zbirki bomo po izidu še poročali. in

HUMOR

On je kriv

»Pred dvema tednoma sem vam posodil dežnik, pa ste mi ga šele danes vrnilile.«

»Za res, a tega nisem jaz kriv. Saj veste, da je ves teden deževalo.«

Ni ga prav razumela

Pisatelj svoji ženi: »Draga žena, tako ne more iti več dalje. Saj niti za peresa ne zaslužim.«

Žena: »No, no, tako hudo pa spel ni.«

Pisatelj: »Mislim namreč peresa na tvojih klobukih.«

Zmerom isti

Mož: »Ko bom umrl, me daj sežgati. To je moja želja.«

Žena: »No, to je čisto tebi podobno. Saj tudi v življenju zmerom puščaš pepel za seboj.«

Moderna nevesta

»Očka, kaj mi boš dal za doto?«

»Za doto? Saj sploh ne vem, da si zaročena.«

»Oh, očka, zakaj pa ne bereš dnevnika?«

Zna si pomagati

»Ze nekaj noči tako megleno sanjam,« loži gospod Brenta svoji ženi.

»Pa si pred spanjem natakni naočnike,« ga poudari žena. »Saj veš, da si kratkoviden.«

Med prijatelji

»Kaj, ti ne piješ več?«

»Več, moram se krotiti. Če pijem, potem zmerom iz nosa krvavim.«

»Da, da tudi jaz imam hudo ženo.«

Otroška

Janezek je bil prvič v šoli. Ko pride opoldne domov, ga vpraša mati:

»No, Janezek, kako je bilo? Ali te je gospod učitelj kaj vprašal?«

»Da,« odgovori Janezek. »Vprašal me je, kje stanujem, kako se pišem in kdaj sem se rodil. Vse sem vedel, samo na zadnje vprašanje nisem znal odgovoriti.«

»Janezek, saj vendar veš, da si se rodil 15. aprila.«

»Joj, torej prav na moj rojstni dan!« se začudi otrok.

Ga ni doma

»Zelo žal mi je, gospod Korenček, a mojega moža ni doma.«

»Kdaj se pa vrne?«

»Prosim, počakajte trenutek, ga bom takoj vprašala.«

Upravičena jeza

»Zakaj pa ne pozdravljaš našega gospoda zdravnikarja?« vpraša neki podželan vaškega gostilničarja.

»Zato, ker mi je odjedel stalnega gosta. Mož je vsak dan pri meni popil pol litra vina, zdaj mu je pa zdravnik predpisal samo šabeso.«

Vino vlije pogum

Gospod Zolna se zvečer nekoliko okajan vrača po stranski ulici iz gostilne domov. Na ovinku mu zastavi pot črna postava, nameri mu revolver na prsi in zavpije:

»Denar ali življenje!«

»Ali se norete, gospod?« ga vpraša Zolna.

»Nikakor, čisto resno mislim,« odgovori zločinec.

»Potem imate srečo,« dé Zolna, »za šale nisem namreč prav nič vnet.«

Ali tudi ti iščeš srečo?

Ali si tudi ti med tistimi, ki venomer tekajo za srečo, jo love ko prekrasnega metulja, in naposled izmučeni omahnejo, ko vidijo, da jim metulj zmerom znova pobegne. Ali si tudi ti venomer ponavljaš: »Srečna bi bila, če bi mogla oditi na dopust...!« »Ko bi imela svoj dom, otroke, moža...!« »Če bi imela veliko denarja...!«

Ti večni gradovi v oblakih, ki so vsaki tako daleč, zakaj zmerom si jih želiš samo toliko časa, dokler jih ni, niso nič kaj zdravi. Tako namreč potekajo dnevi in leta v pričakovanju nečesa, česar v resnici ne bo, a vendar si z lovom za tem grenimo življenje. Kako napak trdiš, ko praviš, da bi šele tedaj tvoje življenje bilo srečno in vredno življenja, če bi dosegla to, po čemer tako hrepeniš. Če boš namreč na lepem dosegla tisto veliko, prej nedosegljivo srečo, boš razočarana klonila glavo, vedoč, da je bilo vse tekanje za srečo zaman, ali boš pa na lepem zagledala pred seboj spet drug svetel cilj, drugo »srečo« in že v naslednjem trenutku teka za njo ko za stavo.

Neki modrec je napisal: »Sreča je v tem, da nimamo venomer novih želja!« Ta mož je spoznal umetnost življenja in znal ceniti sedanjost. Dokler neprestanu hrepenimo samo po višjem, nedosegljivem, dokler hočemo naše vsakdanje življenje narediti bolj in bolj prijetno in nam nikdar ni dovolj, dokler so naše potrebe nedoseg-

ljive in večje od razpoložljivih sredstev, ne bomo zadovoljne.

Sreča je sedanjost, sreča je preteklost, a nikdar naj ti ne bo sreča prihodnost! Skušaj biti srečna ali vsaj zadovoljna ta trenutek, to uro, ta dan. Ne stokaj in ne misli, da ti bo šele prehodni dan prinesel zaželeno srečo. Pomisli na to, da moraš izrabiti vsak dan, ker se ti nikdar več ne bo povrnil, pa najsi je bil že lep ali razočarano poln. Prisili torej usodo, če ti je še tako nenaklonjena, da ti podeli vsaj drobec onega zadovoljstva, ki ga pričakuješ in ki ga smeš pričakovati. Bodi srečna in zadovoljna v uživanju malenkostnih dobrin, saj te bodo velike prav gotovo razočarale.

Sreči se najbolj utegneš približati z delom. Tem bolj se mu boš posvetila, tem bolj boš varna pred razočaranji. Delo ti daje priložnost, da osredotočiš vso svojo osebnost, da okrepiš svojega duha in najdeš v njem mir in zadovoljstvo. To zadovoljstvo je prava sreča.

Ne čakaj sreče, da ti sama pade v naročje! Skušaj si jo sama pričarati s tem, da pomagaš drugim, da delaš, stojiš sama v ozadju in seješ vse naokrog zadovoljstvo. Če boš tako ravnala, se ti sreča ne bo izmuznila iz rok. Ostala bo pri tebi in se naselila v tvoje srce. Vsi, ki te poznajo, jo bodo opazili na tvojem obrazu, v tvojih očeh. S srečo na obrazu boš hodila po svetu in jo sejala še drugim, ki še niso našli prave poti do nje.

(Ti trije modeli so risani izrečno za »Družinski tednik« in niso bili še objavljeni)

Tri praktične obleke za kopanje in poletno vročino. V njih se boste zelo dobro počutili. Prva je iz belega platna. Hrbel je izrezan in si ga tako mimogrede lahko sončimo. Če k njej oblečemo jopico, kakršno vidite na drugi sliki, je obleka uporabna za izprehode po meslu. Posebno jo pozivljiva širok pas. Tretja obleka na naši sliki je sestavljena iz krila, ki se zelo visoko v pasu zapenja, in iz bluze, ki je črtila in brez rokavov. Primerna je za kopanje in kolesarjenje.

Lepotni nasveti mladim dekletom

O mozoljih, zajedavcih, rdečem nosu in dlačicah

Cepprav smo v našem listu že večkrat pisali o vseh nevšečnostih, ki navadno tarejo mlada dekleta, smo v zadnjem času spet prejeli več pism s prošnjo, naj jim svetujemo, kaj naj store, da ne bodo imele na obrazu polno zajedavcev in mozoljev, da se jim ne bo svetil nos ko prijatelju dobre kapljice in jim ne bodo pod nosom in po bradi poganjale nadležne dlačice. Naše bralke bodo v tem članku našle odgovor na vsa zadana vprašanja.

Mozolji in zajedavci, ki so posledica razširjenih znojnic, se zlasti delajo onim, ki imajo premasno polt. Posebno trpe zaradi njih dekleta v razvojni dobi. Tem lahko v tolažbo povemo, da bodo vse te nevšečnosti s časom prešle in jim z dvajsetimi leti ne bodo delale več težav. Sicer pa takšno polt negujemo takole:

Enkrat na teden parimo obraz nad zavretilim kamiličnim čajem, in sicer pet do deset minut. Ko čutimo, da je obraz od pare dobro pregret in so znojnice odprte, vzamemo čist robec in ga ovijemo okrog prstov, potem pa iziskamo črne zajedavce. To delamo narhlo, torej ne s pritiskom! Ko smo iztisnile vse zajedavce, si najprej obraz otreemo z alkoholom, potem se pa umijemo v mrzli vodi, da se bodo znojnice spet zaprle. Če je polt po tem postopku zelo suha, jo namažemo s kremo.

Mozolje, posebno če so gnojni, ne smemo iztisniti, ker nevšečnost tako le še poslabšamo in nanememo mozolje še na zdravo kožo. Pač pa moramo takšno polt dvakrat na teden umivati s katranovim milom, si jo večkrat otirati z alkoholom in posipati z navadnim belim riževim pudrom. Dobre so menjačice se mrzle in tople kopeli, ki smejo trajati samo eno minuto, vendar koristijo samo onim, ki imajo sicer bledo polt. Ona dekleta, ki trpe za rdečico, takšnih kopeli nikakor ne smejo delati, pa tudi s katranovim milom naj se umivajo samo enkrat na teden, ker se jim bo rdečica sicer še povečala.

Rdeč, svetlikajoč se nos povzroča marsikateri mladi glavi velike skrbi. Pri tej nevšečnosti moramo najprej ugotoviti dvoje: ali je nos rdeč zaradi majhnih, komaj vidnih krvnih žilic, ali je pa rdečica kakšnega drugega izvora. Če opazimo na nosu rdečo žilico, potem nam nobeno domače zdravilo in nobena kopel ne bo pomagala. V tem primeru je najboljša, da takoj odidem h kozmetiku, ki nam bo žilice odstranil s pomočjo elektrolize. Če je pa rdečica kakšnega drugega izvora — morda nam jo je pustila ozeblina — jo odpravimo s tem, da nos večkrat na teden umivamo z bencinom in pazimo, da ne zaužijemo prevročih jedi in pijač in skrbimo za redno prebavo. Sicer si pa to nevšečnost prav lahko zakrijemo z dobro izbranim pudrom. Svetlikajoč se nos odpravimo s tem, da ga čim večkrat mažemo s mastnimi kremami.

Nadležnih dlačic ne moremo trajno odpraviti s kremami. Če so tanke in svetle, jih utedemo odpraviti s 5-odstotnim vodikovim peroksidom, s katerim jih večkrat mažemo. Tako bodo postale še bolj krhke in bodo na posled odpadle. Če bi pa to ne pomagalo, je najboljša, da greste h kozmetiku, ki vam jih bo brez bolečin od-

okrog zvečer pa mora opravljati potem še razna dela, ali pisati šolske naloge.

Za dober uspeh v šoli potrebuje otrok mnogo več spanja kakor odrasel človek. Dojenček tako in tako prespi ves dan, nekoliko starejši otroci pa naj spijo dvajset ur. Šele ko otrok dopolni osmo leto, mu zadošča deset ur spanja.

Soba, v kateri otrok spi, naj bo zmerom zračna in obrišana tako, da ne prihaja zvečer in zjutraj vanjo preveč šuma in ropota. Ko otroka položimo zvečer v posteljo, sami pa se ostanemo pokonci, moramo paziti da ne lovujemo z vrati in tudi sicer ne povzročamo ropota, ki bi otroka motil in ga oviral pri spanju.

Hišni gospodarji! Ravnajte se po navodilih hišnega starešine, ki je predstavnik zaščitnega oblastva in odgovorni organ za zaščito v vašem poslopju.

Kako gospodinja sama naredi očet

Napisal Josip Štrekeli

Količina oca, ki je v sedanjem času določena družinam, je vsekakor premajhna. Izredne razmere so, katerim se moramo prilagoditi. Ker so si gospodinjice doslej nabavljale očet v trgovinah v poljubni množini, ni imela skrb, da bi si ga izdelavale v lastnem gospodinjstvu, kar bi bilo boljše iz gospodarskih in zdravstvenih ozirav. V sili in potrebi postane človek iznajdljiv. Mnogo novotarij se poslužuje gospodinjice v sedanjem času, katerim niso bile v mirnem času dostopne. Zakaj ne bi poskusile pripravljati očet. Tiste, ki premorejo večje količine sadja in grozdja, bi ga lahko pripravljale tudi za prodajo. Ko se jim to enkrat posreči, ne bodo več segale po tovarniškem očet. O tem se je že razpravljalo z besedo in potem tiskala navetom so sledile le redke gospodinjice.

Očet, ki ga prodajajo trgovine, je tako imenovani lesni očet. Napravljajo ga, da vodi primestaio nekoliko barve in tri do štiri odstotke očetne kisline (esence). Ta je pa strupena. V mali množini tak očet sicer prenese človeški organizem, koristi pa mu ne. Vse drugačen pa je očet, ki nastane po vrenju (kipenju) iz sadnega in vinskega soka. Sladkor, ki je v sadju, spremeni kvasne glivice prilično polovico v ogljikovo kislino, ki izpuhti in polovico v alkohol, ki pa ostane v mostu. To pretvarjanje se najuspešneje vrši pri toplini okoli 20°C. Čim več sladkorja je v sadju, temveč alkohola nastane v tekočini. Vendar več, kakor 28% sladkorja ne morejo kvasne glivice pretvoriti. Toliko sladkorja pa nima nobeno sadje, od grozdja pa le nekatere vrste v dobrih letinah in rozine, iz katerih po sušenju večina vode izhlapi, sladkor pa ostane bolj zgoščen. Kolikor je nad 28% sladkorja v mostu, ostanje prost, nerazkrojen, zato je nastalo vino močno in sladko.

V alkoholno tekočino se naselijo iz zraka očetne glivice, ki predelajo alkohol v očetno kislino. To se vrši najhitreje pri toplini 25 do 30°C. Višja ali nižja toplota sda manj ugodni. Tako nastane iz vina ali iz sadnega mosta očet. Za dober očet zadoštuje 6 do 8% sladkorja. Toliko množino pa ima zrelo sadje. Zeleno sadje ima premalo sladkorja in preveč kisline. Ta kislina pa ni očetna, temveč sadna (jabolčna), ki nima z očetno nič skupnega. Sai je tudi drugačnega okusa. Napačno je misljenje nekaterih, ki menijo, da je kislota nezrelo sadje dobro za očet.

Očet napravljamo iz vsega pečkastega, koščkastega in jagodičastega sadja, razen iz ivanjske grozdjice in kosmulje. To jagodičje ima preveč jabolčne kisline. Za napravo oca iz teh vrst dodaj v sok dvakratno množino vode, da se kislina razredči in tej mešanici vsaj 6% sladkorja. Čim bolj zrelo je sadje, tem več sladkorja vsebuje in tem manj jabolčne kisline, kar je za dobro ota ugodno.

Ker je snaga vreden pozaj pri tem delu, zato sadje operemo, nagnito obrežemo, iz piškovega iztrebimo črvojedino ter tako osnaženo zmleliemo v sadnem mlinu, če tega ni pri rokah, ga pa stolčemo. Tako zmaščeno sadje pustimo, da povre, t. i. da se sladkor pretvori v alkohol. Ob vrenju se tropine dvignejo na površje in vsled kemičnega pretvarjanja tudi oreceijo, kar je ugodno za očetne glivice, ki se naselijo in razmnožujejo na tropinah in potem teh tudi v tekočini. Ko pa iz preveč segrelih tropin izhlapi tudi alkohol, oviramo to da dva- do trikrat na dan poltačimo tropine pod most, ali pa da spodaj most odtakamo in ga vrhu tropin v posodo zlijemo.

Ko vrenje poneha, most odločimo v primerno posodo in tropine orečamo. Za večje množine izberemo sode, za manjše pa večje steklenice ali pa emailirane glinaste lonce. Zaradi pospeševanja kisanja naj ima prostor okoli 30°C toplote. Po 6 do 8 tednih se kisanje dovrši. Ako po dokončanem vrenju dodamo nekoliko vinskega ali sadnega mosta, ali če zalijemo brozvo v skisan sod, se kisanje (pretvorba alkohola v očetno kislino) še prei dovrši. Nikar pa se ne sme dodati strupene tovarniške očetne esence ali oca, ker ta zamori delovanje očetnih glivic. Ko se očet očisti, ga pretočimo, da izločimo drozje (sesedlino) ter ga odsej hranimo na hladnem. Dolgo na drozju se nahajajoči očet se pokvari.

Uspešno napravljamo očet tudi iz grozdnic in sadnih tropin. Po orečanju jih razdrobimo in vlijemo v kad. Čim manj so orečane, tem boljše so, ker vsebujejo več sladkorja. Na tropine nalijemo zmerno količino mlačne vode, izlužen sladkor pokopi in alkohol se pod vplivom očetnih glivic spremeni v očetno kislino. Po končanem kipenju pretočimo, tropine orečamo in v ravnamo dalje kakor je navedeno pri napravi oca iz sadja.

V malem se da dober očet napraviti tudi iz sadnih odpadkov t. i. iz olunkov in peščic, ki jih v kuhinji dobimo ob pripravljanju kompota. Te spravljamo v leseno, emailirano ali glinasto posodo, ter dolivamo le toliko mlačne vode, da so odpadki pokriti. Čim več odpadkov namečemo v posodo, toliko več vode dolivamo, vendar ne preveč, ker iz vode ne nastane očet. Posodo držimo v kuhinji na toplem, Da se ne orasči, jo odenemo s sušnim prtom. Ko ni več odpadkov, ali ko se nabere primerna količina, tropine stisnemo in očet sačimo (orečimo) skozi tkaninasto vrečo. Ko se očisti, ga pretočimo.

Dokler tekočina ne povre in se ne skisa, ne smemo posod neprodušno pokriti, oziroma zamašiti, temveč le odeti, da ima zrak dostop. Trdo zamašimo posode, ko je kisanje dovršeno in ko očet hranimo v hladnem prostoru.

NAS NAUKADNI NATECAI

Kotiček za praktične gospodinjice

Za vsak prispevek, objavljen v tej rubriki plačamo 10 lir

Zelenjavni riž

Skuhaj na pol nekaj glavice kolerebice, korenček, eno malo bučko (zukečo) in nekaj graha. Ko se ohladi, zreži kolerebice, korenček in bučko na prav tanke rezine. V kozici zrumeni na masčobi čebulo in ji dodaj potrebno količino riža, malo popraži in dodaj zrezano zelenjavo, kavno žličko paradižnikove meze (še boljše je če dodaš rezine svežega paradižnika), malo ocirkov, sesekanege peteršila in česna, soli in popra. Vse to dobro premešaj, zalij z vodo in dai v peč, kjer naj se kuha pol ure. Serviraj s solato.

V. B.

Fizolova torta

Skuhaj 35 dkg fizola in ga zmeli na mesorezalcu. Posebej speni 1 žlico masčobe, 1 rumenjak, po okusu sladkorja (ali za sladkorno bolne saharina), 1 vanilji sladkor, noževo konico citronata, dodaj, ko je spenjeno 10 dkg moke, 1 pecilni prašek, sneg enega beljaka in kozarec vode. Ko si vso to zmes dobro premešala, dodaj še zmleti fizol, stresaj v namazan teretni model in peči ¾ ure. Pečeno prereži in namaži z marmelado.

K. V.

Honorar za objavljeni recept dvizne lahko takoj po objavi v naši upravi. Po pošti pošiljamo šele takrat, ko se nabere več takšnih nakazil. — Prispevke naslovite na Uredništvo »Družinskega tednika« Kotiček za praktične gospodinjice. Ljubljana, Poštni predaj 253.

Dva nasveta za zdravje in lepoto

1. Gnojnen mozolj na nosu ali na čelu marsikateri ženski za več dni skazi obraz in ji greni življenje. Takšnega mozolja ne sme stiskati, ker se pri tem kaj lahko okužite in prenesete mozoli še na druge dele obraza. Če se vam naredi gnojnen mozolj, pomočite kosček vate v zelo vročo vodo in ga položite nani. To ponovite nekaikrat in mozolj bo dozorel in se sam od sebe predrl. Potem ranico namažite z alkoholom in jo pustite na miru. Drugi dan se bo naredila krasna, naslednji dan pa o mozolju ne bo ne duha ne sluha več.

2. Ječmen na očeh se najraši dela mladim ljudem. Ker je zelo neprijeten in precej dolgo traja, se ga vsak boji. Kozar ta nadloga večkrat obide in je ne more odpraviti, naj gre k zdravniku, ker je prav gotovo slabokrvnen in od tega izvira nevšečnost. Če se vam pa ječmen poredko naredi, morate paziti, da se ne okužite. Tedaj ko ječmen nastane in je zatekla samo veča, si pomagajte s strokom česna. Izberite takšnega, ki ima zelo veliko soka, potem pa z njim narhlo drgnite oteklo mesto. Veča vas bo takoj nehala srbeti, a začela vas bo boleti in oko se vam bo solilo. A ne stršajte se tega, temveč stisnite zobe in mislite na to, da preganjate ječmen. Če boste večo, tedaj ko bo začela otekati, no večkrat na dan nadrgniti s česnom, se ječmen prav gotovo ne bo naredil.

Tudi to je važno

Nekatere ženske so na pozled simpatične, da celo lepe, a ko pridemo v njihovo neposredno bližino, nas neprijetno dirne v nos voni, ki ga ne moremo prenesti in nehote stopimo za korak nazaj. Naisi že prihaja ta zopni voni iz lepotehih ust ali z ostalega telesa, zmerom je enako zorna in odbija.

Otroški zdravniki, pa tudi matere trde, da dojenček tedaj, ko je okopan, prijetno diši, kakor da bi vonjali evel-

Pereči problem o nošnji klobukov

Ženske navadno znajo izbrati pravi klobuk k obleki, ne znajo ga pa izbrati za pravo priložnost. Pogosto si posade na glavo klobuk s širokimi okraji in zvečine še z visokimi peresi prav tedaj, ko je to najmanj potrebno in so ljudem v napoto.

Ženski klobuki so v gledališčih, kinih in na koncertih že od nekdaj kamen spotike. Kljub večkratnim opozorilom se pa ženske še do danes niso navadile, da bi si za takšno priložnost posadile na glavo klobuk, ki bi drugih gledalcev ne motil, ali pa ga kratko malo odložile v garderobi.

Ženske naj se zavedajo, da je ne samo smešno in odvratno temveč tudi nevljudno, da prav nič ne gledajo na to, da s svojim prevelikim smislom za lepoto klobuka, ovirajo in motijo one, ki sede za njimi ali poleg njih. Klobuk s širokimi okraji se morda tei ali oni res poda, tudi pero na niem ustreza modi, a nositeljica naj se zave, da sme obleči takšen klobuk za večerni sprehod po mestnih ulicah ali za prireditve na prostem, nikdar pa te-

KRZNENE PLAŠČE
lisičje, boe, dobro ohranjene, kupuje
Krznarstvo Rot, Mestni trg 5
Sprejem samo dopoldne. Vhod skozi vežo

dai, ko gre v gledališče, kino ali na koncert. Če takšen klobuk med predstavo ne sname, ljudje za njo upravičeno godrnajo, saj morajo venomer obračati glavo in vendar namesto na oder vidijo pred seboj zmerom samo njen klobuk.

Kadar gre ta ali ona v kino, na koncert ali v gledališče, naj si torej posadi na glavo majhen klobuček ali čepico brez peres in brez visokega ozglavja. To valja seveda samo za tiste, ki klobuka nikakor nečelo sneti, češ, da nimajo lepe pričeske. Vsekakor bi pa tem rada povedala, da se zaradi njenih nenakodranih las prav nič ne bo vznemirjal in je soloh opazil ne bo, če bo pa imela na glavi klobuk, čez katerega ni mogoče videti na oder, se io bo pa vsak zapomni in vsakomur se bo zdela nevljudna in zoprna.

Okna zaklonišč morajo biti proti zračnemu pritisku zavarovana vsaj z deskami, med katere vsujemo peska. Še boljše so pa hlodi.